

19950
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ν. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

(ΖΩΗ - ΦΥΣΙΣ - ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ)

ΑΘΗΝΑ 1950

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΜΑΤΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Σχίζει, ανυπόμονα, τὸ ὄλοσκοτέينو αὐτοκίνητο τὸ δρόμο!.. Δὲν ἔβλεπες πουθενὰ ἄλλο φῶς, παρά μόνον ἀπ' τοὺς φακοὺς τοῦ αὐτοκινήτου!..

Ψηλά κι' ἀπὸ πολὺ μακρὰ ἀχτινοβολάει τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς τῆς «Παναγιάς»... Ἦταν ἡ φτωχικὴ ἐκκλησίαισα ριζωμένη στὰ πόδια ἑνὸς πανύψηλου βουνοῦ! Ἡ «ἐκκλησιὰ τῆς Παναγιάς». Ἔτσι τὴν ἔλεγαν τὰ γύρω χωριά. Ἔμενε ὄλο τὸ χρόνο κλειστή καὶ μόνον μιὰ φορά, κάθε Πάσχα, μαζευόνταν τὰ γύρω χωριά νὰ τιμῆσουν τὸ φτωχὸ ἐκεῖνο ἐκκλησάκι!

Ἐπῆγαινα ἐκεῖ νὰ κάμω τὴν «Ἀνάσταση» μαζί μὲ τοὺς δικούς μου, ὅπως μικρὸς ἔκανα!..

Τὸ αὐτοκίνητο περνοῦσε χωριά βυθισμένα στὸ σκοτάδι καὶ στὸν ὕπνο! Λίγοι ἀγρυπνοῦσαν νὰ κάμουν τὴν «Ἀνάσταση», οἱ ἄλλοι κοιμῶσαντε βαρεῖα... Ὁ σωφὲρ κορνάριζε καλόγνωμα καὶ διασκεδάζε τὴ μονοτονία μας! Ἄξαφνα ἡ καμπάνα ἐσήμανε μεσάνυχτα! Μεσάνυχτα σήμαιναν κι' οἱ καμπάνες τῶν γύρω χωριῶν...

Τὰ καμπανοχτυπήματα ἦσαν γοργὰ καὶ ὅσο πῆγαιναν κι' ἔδιναν ἓνα τόνο χαρούμενο, στὸ σκοτεινὸ κάμπο καὶ στὸν ἀστροφώτιστο οὐρανὸ κι' ἔκραζαν ὄλους γιὰ τὴν Ἐκκλησιὰ!

...Μὲ μιὰς ὁ σκοτεινὸς κάμπος πλημμύρισε ἀπὸ φῶς, θόρυβο, ζωὴ!

Ἀφισαν οἱ χωρικοὶ τὰ σπῖτια τοὺς κι' ἔτρεχαν στὴν ἐκκλησιὰ!

Ἐγὼ πίσω ἀπ' τὸ ἱερὸ ἄφινα νὰ πέφτουν ἀπ' τὰ χέρια μου πυροτεχνήματα ποὺ ἔφθαναν στὸν οὐρανὸ!

Τὰ εἶχα πάρει μαζί μου ὅταν ξεκίνησα ἀπ' τὴν Ἀθήνα. Σὰν ἐπιτάφιοι ἦσαν οἱ κῆποι τριγύρω, ἀπ' τὰ κεριά ποὺ ἦσαν ἀναμμένα!

Ἦταν ἐκεῖνη τῆ στιγμή ἓνα σωστὸ πυροτέχνημα τὸ μικρὸ ἐκεῖνο ἐκκλησάκι!

Ἡ Ἅγια Τράπεζα στρωμένη μὲ τὰ ἱερὰ λαμποκοποῦσε ἀπὸ τὰ λευκὰ κεράκια!

Ὁ παππᾶς μ' ἓνα κερὶ στὸ χέρι σοβαρὸς ἄρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

Στὸ τέλος, χρόνια πολλά, χρόνια πολλά παιδιά μου!.. Ἄμα τελείωσε τὸ ψαλμὸ, εὐχήθηκε ὁ παππᾶς.

—Χρόνια πολλά παππᾶ μου, ἀπάντησαν ὅλοι μαζί.

—Καὶ τοῦ χρόνου εἶπε ὁ παππᾶς! Κι' ἓνα δάκρυ στὴν ἄκρη τῶν ματιῶν του κύλισε...

Ἔνας, ἓνας ἔπειτα πήραν τὸ χέρι τοῦ παππᾶ, τὸ φιλοῦσαν κι' ἄρχισαν πάλι τίς εὐχὲς καὶ τὰ φιλήματα!

Χριστὸς Ἀνέστη.—Ἀληθῶς ὁ Κύριος—καὶ τοῦ χρόνου.

Καὶ τράβηξαν γιὰ τὰ σπίτια τους νὰ φᾶνε τὴ μαγειρίτσα!..

Παιδιά καὶ κορίτσια τσοῦγκριζαν τ' αὐγά τους, γελοῦσαν κι' ἔτρωγαν... λαίμαργα! Καλοχρονίζονται στὰ σοβαρὰ καὶ στ' ἄστεϊα!

Ἀφοῦ ἔπαψαν τὰ καμπανοχτυπήματα, ἔσβυσαν ἓνας ἓνας τὰ κερὰ!

Τὰ σπίτια βυθίστηκαν πάλι στὴν ἡσυχία τους! Ὁ παππᾶς καὶ μερικοὶ γερόντοι ἐξακολούθησαν σιωπηλοὶ τὴν κρυφὴ λειτουργία τῆς Ἀνάστασης μπροστὰ στὴ Παρθένα Μαρία!

ΤΟ ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Ήταν Κυριακή πρωί, πρὶν τελειώσει ἡ λειτουργία καὶ ὁ Σωτήρης ἀποχαιρέτησε τὴ μάννα του, πῆρε τὴν εὐχή της καὶ... κατ' εὐθείαν στὸ καράβι!

Ἡ «Ἐλπίδα», αὐτὸ ἦταν τ' ὄνομα τοῦ карабиου, σὲ λίγο βγήκε σιγὰ σιγὰ ἀπ' τὸ λιμάνι, σφυρίζοντας δυνατὰ σ' ἀποχαιρέτισμό, καὶ χάθηκε ποιά στὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντα, στὰ νερὰ τῆς φουρτουνιασμένης θάλασσας!

Ἐξη μῆνες κοντὰ ἔτώρα καὶ γράμμα δὲν πῆρε ἡ μάννα του! Δὲν ξέρει γιὰ ποῦ ταξίδευε τὸ καράβι, οὔτε καὶ πότε θὰ γύριζε.

Σὰν νύχτωσε, ἄναψε τὸ καντήλι καὶ ἔκανε τὴ συνηθισμένη προσευχή της!...

«Νᾶρθη μὲ τὸ καλὸ Παναγιά μου καὶ νὰ στὸν² χαρίσω!»

Ἐπειτα πῆγε καὶ κάθισε στὴν ἄκρη τοῦ παράθυρου ποῦ κύτταζε τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα! Ήταν πολὺ μακριὰ! Τὸ μάτι της ὅμως τὴν ἔβλεπε κοντὰ της!

Ἄξαφνα φωνάζει... καθὼς ἦταν καρφωμένα τὰ μάτια της μακριὰ πρὸς τὰ ἐκεῖ: Γιάννη!... Γύρισε ξαφνικὰ καὶ μοῦ εἶπε: Γρήγορα, γρήγορα... κατέβη στὸ λιμάνι μήπως μάθης κανένα νέο γιὰ τὸ καράβι. Μὴν ἄργήσης... παιδί μου... θὰ περιμένω στὸ παράθυρο... ὡς ποῦ νὰ γυρίσης νὰ μοῦ φέρης τὴν εἰδησι!

Ήταν πολὺ περασμένη ἡ ὥρα!... Εἶχα κάποιον φόβο μέσα μου. Ἡ παρηγοριά ὅμως ποῦ θᾶφερνα στὴ μάννα μου μὲ ἔκαμε νὰ μὴ νοιάζουμε οὔτε ἀπὸ φόβο οὔτε ἀπ' τὸ κρῦο τὸ πολὺ τὸ νυχτερινό. Εἶχα καὶ χαρὰ... θᾶβλεπα τόσα καράβια στὸ λιμάνι!..

Θὰ περνοῦσα ἕνα σωρὸ πράγματα ὡς ποῦ νὰ φθάσω ἐκεῖ. Ἄπο κεῖ θ' ἀνηφοροῦσα γρήγορα ἀπὸ κανὰ κοντινὸ μονομάτι.

Εἶχα μεγάλῃ ἀγάπη στὴ μαννούλα μου! Κι' αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ συντομεύσω τὸ δρόμο καὶ νὰ ξεχάσω καὶ τὸ φόβο.

Καθὼς προχωροῦσα στὸ δρόμο τραγουδώντας καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, βρέθηκα στὸ λιμάνι, στὴ παραλία.

«Καλησπέρα σας» τοῦς εἶπα.

Γύρισαν καὶ μὲ κύτταξαν περίεργα καθὼς ἦσαν ἐκεῖνη τὴν ὥρα, ὄλοι μαζεμένοι στὸ γραφεῖο καὶ κουβέντιαζαν.

—«Μήπως ξέρετε νέα για τὸ καράβι τὴν «Ἐλπίδα ;» Εἶναι μεγαλοβδόμαδο καὶ τὸ περιμένουμε !...».

—«Ὅχι παιδί μου... πὲς τῆς μανούλας σου νὰ μὴ περιμένῃ !...»

—«Μὰς γνωρίζεις ;...» τὸν διακόπτω.

—«Πὲς της, ὅταν μάθαμε πὼς ἔρχεται θὰ τὴν εἰδοποιήσουμε !...» συνέχισε.

Ξημέρωνε Λαμπρὴ τὸ πρωτὶ. Δέν εἶχε κουράγιο νὰ πάῃ στὴν Ἐκκλησία ! Ἔστειλε ἐμένα... Κάθισε νὰ προσευχηθῆ μόνη... νὰ τῆς φέρῃ ἢ Παναγιὰ τὸ παιδί της κοντά της !...

Στὸ εἰκονοστάσι ἔκαιγε τὸ καντήλι. Δέν πρόφθασε νὰ σχολάσῃ ἢ Ἐκκλησιά.

•—«Ἔρχεται τὸ καλοτάξειδο καράβι κυρά μου !» Ἔφερε τὴν εἶδησι κάποιος γεροντάκος ποὺ τὸν ἔστειλαν ἀπ' τὸ λιμάνι..

Ξαφνικὰ ξεπροβάλλει τὸ καράβι μέσα ἀπ' τὰ μουντὰ σύννεφα...

«Ἔρχεται., Ἔρχεται τὸ καράβι !...»

.....
Βιαστικὰ ἀνέβαινε τὰ σκαλοπάτια ὁ Σωτήρης, τὰ πηδοῦσε...
Τὸ τί ἔγινε ; ... Καταλαβαίνετε ὅλοι ὅσοι δεχόσαστε τοὺς δικούς σας ξενητεμμένους τίς Ἅγιες αὐτὲς μέρες.

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Στήν ώμορφιά τοῦ ἡλιόλουστου καταπράσινου κάμπου ζοῦνε κοπάδια ἀπὸ ζῶα καὶ εὐωδιαστά ἀγριολούλουδα !

Στὶς βουνοκορφές πού πρώτα ἐκεῖ ὁ ἥλιος λέει τὴν καλημέρα του εἶναι ἀπ' τὴ φύσι σπαρμένα μυριόπλουτα, στολισμένα ἀγριολούλουδα !

Τὴν ώμορφιά τῆς ζωῆς τὴν δίνει ὁ ἥλιος πού μὲ τὴ τόσο μεγάλη δύναμί του χαρίζει τὴ ζωὴ καὶ σὲ ρεμματιές ὀλόκληρες ἀνθομυρισμένες.

Γιὰ σκεφθῆτε καμμιὰ φορά τὴ ζωὴ τοῦ δυστυχισμένου δένδρου, δίχως τὸν ἐλεύθερο ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο ! . .

"Αραγε, οἱ δυὸ κόσμοι τῆς φύσεως εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπ' τὴ ζωὴ πού ζοῦν, ἢ λαχταρᾶνε μήπως καμμιὰ ἄλλη ; Ἄσφαλῶς ὄχι !

"Αν παρακολουθήσουμε μὲ προσοχὴ καὶ γνωρίσουμε τὴν ζωὴ τῶν δυὸ κόσμων ἀπὸ πολὺ κοντά, θὰ μᾶς ποῦν πράγματα πού δὲν τὰ βλέπουμε καὶ πού μποροῦμε ἀπ' αὐτὰ νὰ βγάλουμε τόσα συμπεράσματα !

Τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, πού ἔχουν στενὴ σχέσι μεταξύ τους θὰ μᾶς ποῦν τὴν πραγματικὴ ζωὴ τους μὲ τὸν ἥλιο, τὸ φῶς, τὸ σκοτάδι, τὸν ἀέρα, τὸ κρῦο, τὴ ζέστη, τὶς βροχές καὶ τὰ χιόνια !

"Αν δὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι ἀπ' αὐτὸν οἱ δυὸ κόσμοι δὲν θὰ μᾶς παρουσίαζαν κάθε μέρα καὶ ώμορφότερα εὐρήματα.

Καὶ ὅπως ὁ γέρος ὑποφέρει ἀπὸ ρεμματισμοὺς καὶ χάνει κάθε ζωτικότητα, ἔτσι καὶ ὄλοι μας θά. . . ἀτονούσαμε δίχως τὸν ἥλιο πού ἡ πανσοφία τοῦ Δημιουργοῦ μᾶς ἔστειλε !

Ποτὲ δὲν φάνηκε σὲ μᾶς ματαιόδοξος καὶ ἐπιπόλαιος !

Μὲ πρωτότυπη ἀγάπη μᾶς στέλλει κάθε πρωτὶ τὶς ἀχτίνες του νὰ μᾶς δώσουν ζωὴ ὕστερα ἀπὸ μιὰ παγερὴ χειμωνιάτικη νυχτιὰ !

Δὲν χρειάζεται πολὺ γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς τὴ σκέψι του καὶ σὲ τί προστασία μᾶς ἔχει !

Οἱ χιονιές, παγωνιές καὶ βροχές τοῦ δημιουργοῦν πολλὲς φορὲς μεγάλες χαρὲς καὶ μεγάλες στενοχώριες !

Με τὸ χἀίδεμά του μᾶς ἐξευγενίζει καὶ καλλιεργεῖ τὴν ἀγάπη μεταξύ τῶν συντρόφων μας !

Τὰ δέντρα καὶ τὰ πουλιά δὲν νοιάζονται γιὰ τίποτα !

"Ἐχουν ἀφίσει στὴ φύσι τὴ τύχη τους !... Καὶ δὲν ἔχουν ἄδικο !

Ποτέ του δὲν σκέφθηκε νὰ τυραννήση τὰ καυμένα τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα !

Καὶ ἂν καμμιά φορὰ μερικὰ σημάδια στὸν οὐρανὸ δείξουν πῶς ἡ καρδιά του "Ἡλιου λύγισε αὐτὰ δὲν δειλιάζουν!... Ἄλλάζουν μόνο φορεσιά!...

'Ἀλλὰ τὸ βᾶσανο αὐτὸ δὲν βαστάει καὶ πολὺ !

Γιατὶ ὁ "Ἡλιος προλαβαίνει καὶ εἰδοποιεῖ... Ὑπομονή!... καὶ γελᾷ με τὸ μπέρδεμα αὐτὸ ποὺ γίνεται στὴ φύσι .

'Ὁ καυμὸς στὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, εἶναι μεγάλος τὸν χειμῶνα ! "Ἐχουν ὅμως ὑπομονή. Γιατὶ ἔχουν ἀκούσει πολλὰς φορὲς στὴ ζωὴ τους γιὰ τὸ ξακουστὸ τραγοῦδι τοῦ "Ἡλιου... .

Τίποτε δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ πληγῶση τὸν "Ἡλιο ! Οὔτε καὶ τὴν βοήθεια κανενὸς γυρεύει !

Τὸν ἐξυπνοῦνε τὰ πουλιά μὲ τὰ τραγοῦδια τους καὶ τὸ γλυκὸ κελάϊδημά τους !

Τὸν νανουρίζουν τὰ τρεχούμενα νερὰ στὶς ρεμματιῆς κι' ἀπ' τοὺς καταράκτες καὶ τὸν εὐλογοῦνε ψιθυριστὰ μὲ τὸ θρόισμα τῆς φυλωσιᾶς τους τὰ δέντρα !

'Ὁ ἥλιος ! 'Ὁ πιὸ χρήσιμος φίλος στὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα... Σ' αὐτὸν ὀφείλουν τὴ ὑπαρξί τους.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

“Ένα από τὰ σπουδαιότερα, παιδιά μου, γνωρίσματα τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη !

Εἶπε ὁ δάσκαλος στὰ παιδιά τῆς ΣΤ' τάξεως τὴν ὥρα ποὺ τελείωσε τὸ μάθημα !

Τὰ παιδιά μὲ καρφωμένα τὰ μάτια τους στοῦ δάσκαλο, ζωγραφίζουν νοερά τὴν εἰκόνα τῆς ἐλεημοσύνης στοῦ ζητιάνο ποὺ τοὺς χτυπάει πρωτῆ, μεσημέρι, βράδυ τὸ σπιτικό τους !

Πραγματικὴ λύπη ἀπλώθηκε στὰ πρόσωπα τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ μὲ τὴν ἀγωνία ποὺ δοκίμαζαν, ἔδειχναν πῶς βιάζονταν νὰ ἐκτελέσουν αὐτὸ ποὺ ὁ δάσκαλος τοὺς ἔλεγε «ἐλεημοσύνη» !...

—Εἶναι τυφλὸς !... Δὲν βλέπει συνέχισε ὁ δάσκαλος !

—Πολὺς κόσμος περνάει ἀπ' τὶς περαστικὲς γωνιὲς τοῦ δρόμου !... Ὁ γέρο-φτωχὸς περιμένει !... Ἴσως καμιά ψυχούλα ποὺ ξέρεי νὰ συμπονάει, τὰ βάσανα τῶν ἄλλων, νὰ τὸν ἐλεήσει !...

Σὲ λίγο φθάνει κι' ἄλλος... κι' ἄλλος φτωχὸς ! Νέοι τυφλοὶ σέρνουν κι' αὐτοὶ τὰ βήματά τους σὲ μιὰ περαστικὴ γωνιοῦλα κι' ἀρχίζουν νὰ εὐχονται στοὺς ἄλλους ὅ,τι ἐκείνων δὲν τοὺς χάρισε ἡ τύχη !

—“Ἄχ ! Τὰ θλιβερά τὰ νιάτα τὰ δυστυχισμένα, καὶ τὰ βαθεῖα γηρατειά τὰ μαραμμένα, νὰ τὰ βλέπη κανεῖς νὰ ζητιανεύουν !

“Ὅμως κανεῖς δὲν λησμονεῖ πῶς στὰ χιονισμένα γηρατειά δὲν ρίχνουν οἱ περαστικοὶ κἂν εὐσπλαχνικά πολλὰς φορὲς τὸ μάτι τους !

Πόσες φορὲς δὲν σηκώθηκε, παιδιά, ὁ τυφλὸς μὲ πονεμένη καρδιά, πῶς καὶ σήμερᾶ θὰ περάσει τὴ βραδιά του νηστικός ;

Ἄλλὰ καὶ πόσες φορὲς τὴν ὥρα ποὺ στενάζει... πῶς δὲν ἔχει οὔτε ψωμάκι γιὰ νὰ φάη ἓνα εὐσπλαχνικὸ χεράκι... τ' ἀνοίγει τὴν παλάμη !...

Αὐτὸς σκυφτὸς τοῦ λέει «νὰ σοῦ χάρισει ὁ Θεὸς ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου !» Τὰ πονεμένα αὐτὰ λόγια τὰ εἶπε ὁ τυφλὸς γιατί δὲν μποροῦσε σὰν τυφλὸς νὰ τοῦ δείξη τὰ δάκρυα ποὺ γέμιζαν τὰ μάτια του ἀπὸ χαρὰ !

—Νὰ εἴσαστε εὐτυχισμένα παιδιά μου καὶ νὰ μὴ νοιώσετε

ποτέ την πείνα στη ζωή σας, είπε τελειώνοντας το μάθημα ο δάσκαλος !

Τότε άνασηκώθηκε ο Δημητρίου και παρεκάλεσε το δάσκαλο να τον άφση να διηγηθψ μια ιστορία ζωντανή που είδε με τά μάτια του σήμερα το πρωί που έρχότανε στο Σχολείο !

‘Ο δάσκαλος του είπε :

—Μπράβο Δημητρίου που σήμερα θά δώσης ένα καλό μάθημα σφ ο μικρός στους συμμαθητές σου !

—Κι’ άρχισε να λψ ο Δημητρίου : “Ενα ζευγάρι τυφλοί, που ή πείνα τους ζώρισε και που δέν θάχουν φωλίτσα ζεστή τους είδα να ζητιανεύουν πλάϊ, πλάϊ...

—Τους δυστυχισμένους, είπε ο δάσκαλος... Καί συνέχισε ο Δημητρίου :

—Μά ούτε ένας δέν έδωσε στους τυφλούς έλεημοσύνη !

Κάθισα, τους κύτταξα!... ‘Ανασηκώθηκαν να φύγουν!... Τι έννοιαζε τους άλλους άν αυτοί δέν είχάν ψωμάκι ;

Την ώρα εκείνη, Κύριε, κάποιος τους έδωσε χρήματα για ν’ αγοράσουν ψωμάκι !...

Τότε ή καρδιά μου ήρθε στη θέσι της. Είπα από τώρα που είμαι μικρός πρέπει να συμπονάω τους δυστυχείς !... Κανένας δέν μπορεί να ξέρη πόσο θά κρατήση ή εφτυχία του !

Τά παιδιά τότε συμφώνησαν δλα μαζί και έκαναν το φιλόπτωχο ταμείο της τάξως τους με πρόεδρο τον Δημητρίου κέβγαλαν άπόφασι να έλεουν τους δυστυχείς πφδναι γφρω στο Σχολείο τους μ’ δσες εισπράξεις θάκαναν κάθε βδομάδα.

Αφτό συνεχίσθηκε δλο το χρόνο άπ’ τους μικρούς μαθητάς και το μιμήθηκε δλο το Σχολείο και έγινε μεγάλη συζήτησι στη γειτονία, για τή πρόοδο της ΣΤ’ τάξως.

Ο ΤΡΥΓΗΤΟΣ

Τ' ἀμπέλια εἶναι γεμάτα πολύχρωμα καὶ δροσερὰ σταφύλια. Οἱ βέργες τους γέρνουν πρὸς τὰ κάτω. Εἶναι τὸ βάρος ποὺ τις ἀναγκάζει νὰ σκύβουν ἔτσι! Σὰν νὰ θέλουν νὰ φιλήσουν τὸ ἅγιο χῶμα ποὺ τις ἀνάθρεψε!

Τὶς φόρτωσε μὲ τὸν εὐλογημένο καρπὸ, τὸ σταφύλι!

Οἱ τρυγητάδες μὲ τὶς τροχισμένες ψαλλίδες εἶναι ἔτοιμοι καὶ περιμένουν ν' ἀρχίσουν τὸν τρυγητό.

Ὁ τρυγητὸς γίνεται μ' ἐνθουσιασμό, χαρὲς καὶ γέλια!

Νέοι, γέροι, γυναῖκες, κορίτσια, τραγουδᾶνε στὸ τρυγητό!

Θέρος-τρύγος-πόλεμος λέει ἡ λαϊκὴ παροιμία.

Ξεσήκωμα γενικό. Τὸ θέαμα τοῦ τρυγητοῦ εἶναι φαντασμαγορικό. Σὰν δουλεῖ ἀμωσ ἐπίπονη καὶ σκληρὴ.

Οἱ τρυγητάδες εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ εἶναι σκυφτοὶ ὅλη τὴν ἡμέρα κάτω ἀπ' τὶς βέργες, νὰ γεμίζουν τὰ καλάθια, νὰ τὰ κουβαλοῦν καὶ μὲ τὰ κάρρα νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ πατητήρι.

Ἐκεῖ τὰ ρίχνουν μέσα, ποὺ εἶναι σὰν μιὰ μεγάλη στέρνα (δεξαμενὴ).

Ἄν καὶ τσακισμένοι ἀπ' τὴν κούρασι τῆς ἡμέρας καὶ τὴ ζέστη, δὲν χάνουν τὴν εὐθυμία καὶ τὸ κέφι τους. Κάθονται γύρω στὸ πατητήρι καὶ τὸ στένουν στὸ τραγοῦδι. Εἶναι ἡ εὐτυχία ποὺ τοὺς χαρίζει ὁ εὐλογημένος αὐτὸς θησαυρὸς!

Κάθε φορὰ ποὺ κοντοζυγώνουν τὰ σταφύλια νὰ τελειώσουν, ὡς ποὺ νὰ φέρουν ἄλλα, τρῶνε τριγύρω τὰ φαγητὰ τους ἐνωμένοι ὅπως ἐνωμένες εἶναι κι' οἱ καρδιές τους, στὸ πανηγύρι τοῦ τρυγητοῦ.

Ἄφοῦ γεμίσει ἀπὸ μοστο τὸ πατητήρι τὸν ἀφίνουν 5-6 μέρες νὰ «ψηθῇ» ὅπως λένε. Τότε γεμίζουν τὰ βαρέλια καὶ ρίχνουν ρετσίνι ποὺ βγαίνει ἀπ' τὰ πεδικα γιὰ νὰ διατηρηθῆται τὸ κρασί πολὺ καιρὸ καὶ ἀποχαιρετιῶνται... «Ἄπο χρόνου». «Ἄπο χρόνου» εἶναι ἡ συνηθισμένη τους εὐχὴ σὰν ἀποχαιρετισμός.

Ἡ μουσταλευριά εἶναι τὸ σπιτικό γλύκισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ τρύγου, ἀκόμη καὶ τὰ μουστοκούλουρα, τὰ σουτζούκια!

Τὰ γλυκὰ κρασιά τὰ σφραγισμένα σὲ μπουκάλες δὲν ἔχουν ρετσίνι. Μένουν 10 καὶ 15 χρόνια σφραγισμένα. Εἶναι φάρμακο δυναμωτικό γιὰ ἐξαντλημένους ὀργανισμούς. Ἐπίσης δὲ καὶ τὸ χαρούμενο δροσιστικό ποτὸ ποὺ μᾶς ἐνθουσιάζει καὶ μᾶς γεμίζει χαρά.

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ

Ἡ πατρίδα μας Ἑλλάδα, εἶναι πολύ, μὰ πάρα πολύ μικρὴ σ' ἔκτασι καὶ πληθυσμό!

Ἐνα σωρὸ ἀκρογιάλια καὶ βουνὰ καὶ περισσότερα νησιά!..
Ἐνα μικρὸ κομμάτι τῆς Γῆς στὸ σταυροδρόμι Ἀνατολῆς καὶ Δύσης!

Δὲν ἔχει πλούσιες πεδιάδες, οὔτε πολιτεῖες μ' οὐρανοξύστες!..

Ἐχει ὅμως μιὰ τρανὴ ἱστορία, τὴν ποῖο τρανὴ τοῦ κόσμου καὶ ποῦ ἀδιάκριτα γιὰ ποῖο λαό, μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ γιὰ Ἐθνικὸ Ἕθνος!

Ἡ ἱστορία τῆς δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀδιάκοπη προσπάθεια, μὲ μύριες θυσίες καὶ ἀδιάκοπους ἀγῶνες, γιὰ κείνα π' ἀποτελοῦν τὶς αἰώνιες, ἀθάνατες ἀρχές κάθε πολιτισμένης κοινωνίας!

Προσπάθειες γιὰ τὴν τέχνη καὶ τὸν πολιτισμὸ κι' ἀγῶνες γιὰ τὴ λευτεριά.

Στὶς βασικὲς αὐτὲς ἀρχές δὲν θὰ βροῦμε στὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδας, κανένα σημεῖο, μέσα στοὺς αἰῶνες, ποῦ νὰ θελήσουμε νὰ σβύσουμε ἀπὸ ντροπὴ, μὰ οὔτε καὶ νὰ ξεπεράσουμε!

Στὴ παλιὰ ἐποχὴ, ποῦ ὁ κόσμος βρισκόταν στὸ σκοτάδι τοῦ βαρβαρισμοῦ, οἱ Ἕλληνες δὲν ἀρκοῦνται νὰ φκιάσουν μεγαλοουργήματα ποῦ καὶ σήμερα, μὲ τὴν ἐξέλιξι ποῦ πῆραν οἱ τέχνες καὶ ἐπιστῆμες δείχνουν τὸ ὕψος τῆς ἐποχῆς τους, καὶ χρησιμεύουν γι' ἀθάνατα ἔργα τέχνης, ἀλλὰ κάνουν ἀδιάκοπους, ἐπίμονους καὶ μὲ τόσες θυσίες ἀγῶνες, γιὰ τὸν ἐκπολιτισμὸ τῆς τότε ἀνθρωπότητας!

Δὲν ἀρκοῦνται στὸν Παρθενῶνά τους, ἀλλὰ στὰ βάθη τῆς Ἀσίας φέρνουν τὰ φῶτα τῆς Ἐποχῆς τους!

Χιλιάδες τὰ χρόνια πέρασαν κι' οἱ σοφοὶ κι' οἱ καλλιτέχνες ὅλου τοῦ κόσμου στέκονται μὲ θαυμασμὸ μπροστὰ στὰ ἔργα τέχνης τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους καὶ στὰ μνημειώδη ἀριστουργήματα τοῦ Σοφοκλέους, Εὐρυπίδου, Πλάτωνος...

Εἶναι τὰ ἔργα τῆς ὠμορφιάς, τῆς τέχνης, τῆς σοφίας ποῦ ποτὲ δὲ γερνᾶνε: Ἀθάνατα μνημεῖα πολιτισμοῦ!

Ἀλλὰ ἡ ἱστορία τῆς, ἐκεῖ ποῦ παύει νὰ εἶνε ἱστορία τῆς Ἑλ-

λάδας και ἔγινε σύμβολο τῆς ἀνθρωπότητας, εἶναι οἱ ἀγῶνες τῆς γιὰ τὴ λευτεριά !

Πλουσιοπάροχα οἱ Ἑλληνικὲς γενιές, μέσα στοὺς αἰῶνες, ἔδωσαν τὸ αἷμα τους γιὰ τὴν λευτεριά καὶ ἀνεξαρτησία τους,

Ἡ ἱστορία τῆς, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀδιάκοπη θυσία στὸ βωμὸ τους.

Δὲν ὑπάρχει ἑλληνικὸ κομμάτι Γῆς ποὺ νὰ μὴν ἔχει ποτισθῆ με τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν τῆς καὶ δὲν ὑπάρχει ἑλληνικὴ γωνιά ποὺ νὰ μὴ μπορῆ νὰ στηθῆ τρόπαιο στοὺς ἡρωϊκοὺς νεκροὺς τῆς !

Οἱ Θερμοπύλες, ἡ Σαλαμίνα, ὁ Μαραθῶνας, ἡ Ἀλαμάννα, τὸ Μεσολόγγι, ἡ Ἀκρόπολις, τὸ Πέτα τὸ Σούλι, τὰ Δερβενάκια...., με τὴν πανώρησα θυσία τῆς, στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν ὀρδῶν τοῦ Χίτλερ—Μουσολίνι, εἶναι ἡ ἀθάνατη Ἱστορία τῆς, ἡ ποῖο δοξασμένη τῆς ποῖο δοξασμένης Χώρας !

Μόνα τ' ἀγιασμένα κακοτράχαλα ἑλληνικὰ βουνά, εἶναι σὲ θέσι νὰ μαρτυρήσουν καὶ νὰ μοιρολογήσουν τοὺς μάρτυρες τῆς λευτεριάς, ποὺ οἱ τάφοι τους εἶναι στολισμένοι μ' ὁμοίομορφους σταυροὺς, τυλιγμένοι με περικοκλάδια καὶ σκεπασμένοι με βαθεῖα σιγή ! Κἄπου δῶ καὶ κεῖ εἶναι καρφωμένη καμιὰ πινακίδα σὲ κανένα δέντρο με λίγους στίχους γραμμένους εὐλαβικά γιὰ τὸν αἰῶνιο ἔσπερινὸ τῶν ἡρωϊκῶν μας νεκρῶν ποὺ ὑπεράσπισαν με τὸ αἷμα τους τὴν Ἑλληνικὴ Πατρίδα.

Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Είναι τρεις φορές μεγαλύτερη απ' τή Γῆ καί ἔχει τόσα μεγάλα βάθη πού καί τὸ ψηλότερο βουνό της βυθίζεται χιλιάδες μέτρα κάτω απ' τήν ἐπιφάνειά της!

“Ὅπως ἡ Γῆ, ἔχει κι' ὑπὲρ τῆς ἀνωμαλίας της, δηλαδή τὰ λαγκάδια, τὰ βάραθρα, τὰ βουνά, τοὺς κάμπους καί τῆς ὠραῖες ἀμμουδιές της!

Κρύβει μέσα της μεγάλο πλοῦτο πού ἀνθρώπινο μάτι δὲν εἶναι σέ θέσι ποτὲ νὰ ἰδῆ καί νὰ θαυμάσῃ! Μέσα στὰ νερά της ζοῦνε ἀμέτρητες χιλιάδες ζῶα μικρὰ καί μεγάλα! Εἶναι γεμάτη κίνησι καί ζωή!...

Δύτες λέγονται ἐκεῖνοι πού ἐπιχειροῦν νὰ κάμουν ἐπίσκεψι στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας.

Ὁ κόσμος πού ζῆ ἀπὸ τὸν πλοῦτό της εἶναι πολὺς: βιομήχανοι, βιοτέχνες, ἔμποροι, ναυτικοὶ καί ψαράδες!

Ἡ θάλασσά μὲ τὰ σημερινὰ μέσα συγκοινωνίας, πού ἐξελιχθηκάν σὲ τελειότητα, ἀπὸ ἀσφάλεια καί ταχύτητα, ἐνώνει τῆς διάφορες χώρες καί δὲν τῆς χωρίζει!

Χιλιάδες τὰ ἐπιβατικά καί φορτηγὰ βαπόρια διασχίζουν τὴ θάλασσα καί στὴ μεγαλειτέρῃ της ἔκτασι, ἐξυπηρετῶντας τὸν κόσμο στὰ ταξείδια του καί στὴ μεταφορὰ τῶν ἐμπορευμάτων.

Τὰ καΐκια μὲ τὰ πανιά καί τὰ μικρὰ βαπόρια κάνουν τὸ ἴδιο σὲ κοντινὲς ἀποστάσεις καί σὲ μικρὲς θάλασσες.

Ἡ φυσικὴ θέσι τῆς Πατρίδας μας εἶναι τέτοια πού γύρω γύρω σχεδὸν ἡ θάλασσα τὴν κορνιζάρει καί γίνεται ἓνα ὠραῖο τοπεῖο μὲ τὰ χρώματα τῆς δαντελωτῆς Ἑλληνικῆς ἀκρογιαλιᾶς;

Τὰ ὠραῖα νησιά μας σὲ συμπλέγματα στέκονται σὰν φρουροὶ στὰ πλευρά της!

Ἀνέκαθεν ἀπ' τὰ πολὺ παλῆὰ χρόνια οἱ Ἕλληνες ἦσαν ναυτικοὶ!

Σήμερα τὰ Ἑλληνικὰ βαπόρια, μ' ἑλληνικὰ πληρώματα, διασχίζουν τοὺς ὠκεανούς, στὰ ποντοπόρα ταξείδιά τους, σὲ συναγωνισμό μὲ τὸν ἐμπορικὸ στόλο τῶν πλούσιων χωρῶν!

Χιλιάδες οἰκογένειες ἀποζοῦν ἀπ' τὴν δουλειὰ αὐτή. Οἱ οἰκογένειες τῶν ναυτικῶν μας!

Τὸ ἐμπορικὸ ναυτικὸ εἶναι μιὰ πηγὴ πλούτου γιὰ τὴν Πατρίδα μας.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

Βρέθηκαν, ὄλοι συμμαθητὲς καὶ φίλοι, στὴν Πάρνηθα, τὸ ψηλὸ βουνό, ποῦ εἶναι ἑπτὰ ὥρες ἀπ' τὴν Ἀθήνα.

... Ἀξαθνα ὄμως ἄρχισε φοβερὴ βροχή, ποῦ σιγά—σιγά ξέσπασε σὲ καταιγίδα! Βάσταξε πέντε ὥρες! Βρέθηκαν σὲ πολὺ δύσκολη θέσι...

Ὅλοι ἀπελπίστηκαν καὶ νόμιζαν ὅτι ἀπὸ στιγμὴ οὐ στιγμὴ θὰ καταστραφοῦν!... Ὁ ἀέρας μὲ λύσσα χτυποῦσε τὰ ἔλατα, ποῦ τὰ κλαριά τους ἀγκάλιαζαν τὴ γῆ γιὰ νὰ συγκρατηθοῦν ἀπ' τὸ κακὸ ποῦ γινόταν!... Τ' ἀνεβοκατέβαζε μὲ λύσσα καὶ κακία μεγάλη νὰ τὰ ξεσχίση, νὰ τὰ διαλύση...

Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ κίνδυνος ἦταν μεγάλος! Ποιὸς ὄμως μέσα στὴ μεγάλη αὐτὴ κοσμοχαλασιά, στὴ μανία τῆς καταιγίδας ποῦ τὰ σάρωνε ὄλα θὰ μπορούσε νὰ πάη λίγο πιὸ πάνω, στὴν ἀνηφόρα ποῦ ἔπεσε ἕνας ἀπὸ τοὺς συντρόφους των;

Αὐτὸ βέβαια ἦταν ἀδύνατο! Ὅποιος ἀποφάσιζε ν' ἀνέβη ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ ξεγράψῃ καὶ τὸν ἑαυτὸ του ἀπ' τὴ ζωὴ!

Δίχως ἄλλο ὁ θάνατος τὸν περιέμενε! Ἐπρεπε ὄμως νὰ βοηθήσουν τὸ σύντροφό τους γιὰ νὰ σωθῆ!...

Μὲ δυὸ ξερὰ λόγια... «Ἐννοια σας καὶ πηγαίνω ἐγὼ»... Εἶπε ὁ πιὸ μικρὸς τῆς παρέας καὶ... ἐξαφανίστηκε... Ἦταν 17 χρονῶν παιδί, Ὁ μοναχογιὸς μιᾶς φτωχῆς χήρας, ποῦ ἡ κακομοίρα φτωχὴ ὅπως ἦταν ξενοδοῦλευε νὰ τὸ μεγαλώσῃ!

Τὼστελνε νὰ σπουδάσῃ γιὰ νὰ ἰδῆ κι' αὐτὴ ἀναπαυμένα γεράμματα!

Τὸ παληκάρι ἄκουγε τὴ φοβέρα τῆς καταιγίδας. Σήκωσε τὰ μάτια του ψηλὰ σὰ νὰ ζήτηγε τὴ βοήθεια τῆς Παναγίας καὶ προχώρησε...

Ἐφθασε στὸ σύντροφό του. Τὸν σήκωσε στὸν ὄμο του καὶ κατηφόριζε!...

Ὅλοι τὸν κύτταζαν, φοβισμένοι γιὰ τὴ θυσία του αὐτῆ.
—«Θὰ γλυστρίσῃ! θὰ σκοτωθῆ!...»

Τότε ἕνας ἀπ' τὴ συντροφιά ρώτησε:

—Γιατί ὁ Πέτρος φιλοτιμήθηκε νὰ κάμῃ αὐτό; Ἀσφαλῶς δὲν θὰ γυρίσῃ ζωντανός!

—Ἡ ἀγάπη γιὰ τὸ σύντροφό του, εἶπε ἕνας ἀπ' τῆ συντροφιά.

—Νά, δές τον, κατηφορίζει ! Κι' ἀλήθεια, τὸ μικρότερο παλληκάρι ἀπ' τῆ συντροφιά κοντοζυγώνει. Εἶχε περάσει πιά τὸ ἐπικίνδυνο σημεῖο.

Ἀπὸ κεῖ ἄφοβα γλυστρουσε ποῖδ γρήγορα καὶ προσπαθοῦσε νὰ φθάση.

Ἡ καταιγίδα ὄμως δυνάμωνε περισσότερο καὶ ὁ ἀέρας φουσοῦσε μὲ λύσσα, σὰν νᾶθελε ν' ἀρπάξη καὶ τοὺς δυὸ νὰ τοὺς πετάξῃ κάτω στὴ ρεμματιά...

Τὰ ἔλατα ἔγερναν τόσο πού ἡ κορφή τους λίγο ἤθελε καὶ θ' ἄγγιζε τὴ γῆ.

Τὸ παλληκάρι ὄλο κι' ἔπαιρνε δύναμι.

Πέρασαν δέκα πέντε, εἴκοσι λεπτά.

Καὶ νὰ ! Γελαστός χαρούμενος ἔφθανε στὴ συντροφιά.

Ὅλοι τὸν ἔβλεπαν μὲ θαυμασμό. Τὸν καμάρωναν !

Μὲ δάκρυα χαρᾶς κι' εὐγνωμοσύνης τὸν κύτταζαν στὰ μάτια καὶ τὸν ρώτησαν ἂν φοβήθηκε.

—Βέβαια φοβήθηκα ! Εἶπε τὸ παλληκάρι.

—Τὸ καταλάβαμε γιατί πρὶν ξεκινήσης ἤσουν σκεφτικός καὶ ἀμίλητος.

—Ἄ ! Ὅχι ! Δὲν ἔμεινα σκεφτικός, γιατί ἂν ἤμουν ἐγὼ στὴ θεσι τοῦ συντρόφου μας, τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ αὐτὸς γιὰ μένα;

—Ἦθελα ὄμως νὰ προσευχηθῶ !... Δὲν λησμόνησα αὐτὸ πού μοῦχε πεῖ ἡ μητέρα μου σὰν ἔφυγα ἀπὸ τὸ σπίτι μου. «Νὰ κάνω τὴν προσευχή μου καὶ ὁ Θεὸς δὲν θὰ μ' ἀφήνῃ νὰ χαθῶ !»

Ο ΘΕΡΟΣ

Μὲ τὸ ἥλιοβασιλεμα πέταξαν οἱ θεριστές, γυναῖκες κι' ἄνδρες, τὸ δρεπάνι ἀπ' τὸ χέρι τους. Μάζεψαν τὰ χρυσοκίτρινα δεμάτια, τὰ πόστιασαν στὴ θυμωσιά, πού λένε οἱ χωρικοί, κι' ἔπιασαν τὸ φαγοπότι! Συνέχισε ὁ χορὸς ὡς τὰ μεσάνυχτα γιὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ ξεκουρασθοῦν πολὺ λίγες ὥρες!

—Σηκωθεῖτε παιδιά!.. Μᾶς πῆρε ἡ μέρα!.. Φώναξε ἕνας θεριστής πού κράταγε τὸ δρεπάνι στὸ χέρι τὸ ἕνα καὶ στὸ ἄλλο τὸ σταμνὶ μὲ λίγο νερό!

Τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ βάσταγε ὡς τὸ γιόμα γιατί ἐκεῖ βρίσκουνε οἱ θεριστές, ἀπ' τὸ λιβάκωμα, λίγη ἀνάσα καὶ δροσιά!

“Ὅταν ἔφθασε καταμεσίς ὁ ἥλιος ἦταν τὸ γιόμα...”

Πέταξαν κατὰ γῆς τώρα τὸ δρεπάνι, στὴ θέσι ποῦχε ὁ καθένας νὰ θερίζη, καὶ στρογγυλόκατσαν τριγύρω στὴ σκιά τῆς γέρικης ἐλιᾶς κι' ἄρχισαν νὰ τραγουδᾶνε!..

Σὲ λίγο ἦλθε τὸ μυρουδάτο στάρينو ψωμί, κάμποσες ἐλιές, κρασί καὶ πολὺ ὄρεξι!..

Ἐνασηκώθηκαν ἀφοῦ φάγανε... καὶ μὲ ζωηρὸ τραγοῦδι ξαναρχίζουν τὸ θερισμό!.. Τώρα τὸ ξεφωνητὸ δίνει καὶ παίρνει! Ὁ ἀντίλαλος τοὺς εἰρωνεύεται στὸ τραγοῦδι τους καὶ... ξαναρχίζουν!

Πιο πέρα ὁ μυλωνᾶς περιμένει νὰ τοῦ πᾶνε τὸ κοπανισμένο στᾶρι ἀπ' τὰ στάχυα—πού τ' ἄλωνίζουν γύρω γύρω τ' ἄλογα—νὰ τ' ἄλεση νὰ τὸ κάμη ἄλεῦρι νὰ γίνη τὸ γλυκὸ ψωμί πού λένε στὸ χωριό.

Τραγουδάει ὁ μυλωνᾶς χωμένος κάτω ἀπ' τὸ χωνὶ τοῦ μύλου, πού προσπαθεῖ νὰ τὸν σφίξῃ γιὰ νὰ γίνη ψιλὸ τ' ἄλεῦρι.

Σὲ λίγο ρῆμαξαν τὰ χωράφια! Ὁ ἔσπερινὸς τοὺς φωνάζει καὶ μὲ τὸ δρεπάνι στὸ χέρι καὶ τὸ ταγάρι στὸν ὄμο ξεκινᾶνε γιὰ τὸ χωριό!...

Σᾶν τὰ σπουργίτια τρέχουν στὰ μονοπάτια ποῖδς νὰ πρωτοπεράσῃ τὸ δρόμο γιὰ τὸ χωριό.

ΤΟ ΤΣΟΠΑΝΟΠΟΥΛΟ

Χαροπάλευαν, γεμμένα απ' τή καταιγίδα, τὰ λουλουδάκια.
 "Επεφτε τώρα μπόρα δυνατή και στὸν πλατὺ κάμπο...

Τὸ μικρὸ τσοπανόπουλο ἀρχίζει νὰ σκουπίζει τὰ δάκρυά του σφιχτὰ σφιχτὰ, κι' ἕνας βαθὺς ἀναστεναγμὸς βγήκε ἀπὸ μέσα του.

Σφίγγεται ἡ καρδιά του και μεγάλη μελαγχολία τὸν πιάνει τὴν ὥρα πού τριγύρω του ἀπλώνεται ἡ παγωμένη σιγὴ τῆς ἔρημιᾶς.

"Ἄν τύχη και ξεφύγει τοῦ καυμένου κανέννας βαρυαναστεναγμὸς τὴν ἴδια τὴ στιγμή ὁ ἀντίλαλος τὸν ἀρπάζει και τὸν ξαναλέει.

Τὰ προβατάκια του εἶναι ἡ μοναδική του συντροφιά.

"Ὡρες ὀλόκληρες ὁ καυμένος με τὴ φλογέρα του πανηγυρίζει τὴν ἔρημιά του.

Λογῆς λογῆς μελωδίες ξεφωνίζει... ἀληθινὲς κορῶνες και στολίσματα τοῦ βουνοῦ.

Γιάλυσαν ἀπὸ χαρὰ τὰ ματάκια του! Λὲς κι' ἔστειλε χαιρετίσματα στὸ φίλο του τὸν ἥλιο.

Ἐδῶ πνίγεται ἡ φωνοῦλα του ἀπὸ χαρὰ. Ὀλόχρυσος ὁ ἥλιος γοργὰ κατεβαίνει γιὰ ν' ἀγκαλιάσει τὴν ἀφρισμένη θάλασσα ποῦναι κρυμμένη πίσω ἀπ' τὸ βουνό. Εἶναι ὁ ταχτικὸς περαστικὸς διαβάτης πού πηγαίνει νὰ κοιμηθῆ σὲ ξένους τόπους μακριὰ ἀπ' τοὺς δικούς μας.

—«Θέλω νὰ χαρῶ κι' ἐγὼ τὴ ζωὴ στὶς πόλεις»—ἔλεγε μετὸ νοῦ του τὸ τσοπανόπουλο.

—«Νὰ χορτάσω τὰ καλὰ τῆς πόλης! Μονάχα ἐμένα ἡ τύχη μ' ἔστειλε νὰ ζῶ μετὰ τὰ βουνὰ και τὰ λαγκάδια.

Μόνη μου συντροφιά τὰ πρόβατά μου. Τί κι' ἂν ὁ ἥλιος μοῦ χαιδεύῃ τὸ πρόσωπό μου; Τί κι' ἂν με δροσίζει τὸ νυχτερινὸ ἀγεράκι; "Ὅλοι ἀφίνουν τὴν ἔρημιὰ και γυρίζουν στὰ χωριά τους! Μόνον ἐγὼ δὲν ἔχω τελειωμὸ στὴ δουλειά μου!»

Κι' ὁ φτωχὸς τσοπάνος προχωρεῖ τραγουδώντας ποιά μετὴ φλογέρα του νᾶβρη κανένα Ἐρημοκλήσι νὰ μπῆ νὰ κοιμηθῆ.

"Ἦτανε σούρουπο τὴν ὥρα πού πλάγιασε. Τρεῖς ὥρες νύχτα, στὴν ἀστροφεγγιά, σηκώθηκε γιὰ νὰ βοσκήσῃ τὰ πρόβατά του.

Πέταξε απ' τὸ νοῦ του κάθε στενοχώρια κι' ἄρχισε τὸ τραγούδι του καὶ τὸν... ταχτικό του δρόμο...

— Ἡ μάννα μου θὰ μὲ περιμένη, εἶπε.

Ἔσκυψε νὰ πιῆ νερὸ καὶ παίρνει... δρόμο.

Σὲ λίγο ἔφθασε στὸ μαντρί.

Ὅταν ἔπεσε νὰ κοιμηθῆ ὁ νοῦς του γύριζε, ὄλο γύριζε στὴ χάρι τοῦ ἔρημοκκλησιοῦ, στὴ κρύα βρύσι πῶπινε τὸ νερὸ καὶ στὴ βοσκή ποὺ τραγουδοῦσε ὀλημερίς. Στὰ πρόβατά του!

Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Ὁ χειμῶνας μὲ τὸ συντροφό του τὸ Βορηά, δουλεύουν ἀδι-ἀκοπα γιὰ τὸ νυφικὸ ποὺ θὰ στολίσῃ τὴ φύσι! Δὲν θὰ μείνῃ παραπονεμένο οὔτε ξερόκλαδο γιὰτὶ εἶναι γαλαντόμοι μὲ τὰ δῶρα τους καὶ ξακουστὴ γιὰ τὸ μοίρασμά τους!...

Ὅλοι θὰ πάρουνε τὸ δῶρο τους μικροὶ καὶ μεγάλοι. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν θὰ ξεχάσουν εἶναι νὰ φορέσουν σ' ὄλη τὴ φύσι τὸ ἄσπρο της φουστάνι καὶ τὴ λευκὴ σκουφίτσα!...

Καὶ τὰ ποιὸ χαμηλὰ σπιτάκια ὁ χειμῶνας μὲ τὸ φίλο του Βορηά τὰ κάνουνε ἐξωτικά, μυριοπλούμιστα!... Τότε ἔχει τὴ θέσι του ὁ διάσημος ζαχαροπλάστης π' ἀποτελεῖώνει τὸ ἔργο του καὶ μεταβάλλει τὰ χωριά μας σὲ πανύψηλες τουρτες, σωστά καλλιτεχνήματα!...

Μ' ἀνατριχίλα ὁ Βορηᾶς σβύνει τὴν ἔρημη φωτιά μέσα στὸ φτωχικὸ σπιτάκι, τὸ καπνισμένο απ' τὰ ξύλα, τοῦ ἄμοιρου ζευγαῖ... καὶ σέρνει μὲ χοντράλυσες τὰ πόδια του δεμένα... βαδίζοντας σιγά-σιγά στὸν κάμπο, χύνοντας τὸ δάκρυ του, ὁ χιονιᾶς!...

Οἱ σκληροὶ αὐτοὶ φίλοι τίποτα δὲν ἀφίνουν νὰ βεργοβολήσῃ!

Τὰ βῶδια σταμάτησαν νὰ τριζουν στὸ χωράφι καὶ στ' ἀλώνια δὲν γυρίζουν πιά τίς θυμωνιές!

Ἄργοπατάει μονάχα ὁ βοσκὸς μέσα στὸ διάπλατο κάμπο τυλιγμένος στὴ κάπα του, τὸν ἀχώριστο σύντροφό του, ἀνάμεσα στὴ βαρυχειμωνιά!

Ὅλα τριγύρω χάσανε τὸ χρῶμα τους καὶ ντύθηκαν σὰν ἀπὸ κάποιον μαγικὸ χέρι νυφοῦλες!

Σφυρίζει! Σφυρίζει δαιμονισμένα ὁ Βορηάς!... Μᾶς στέλνει τὸ μήνυμα, μᾶς φοβερίζει, μᾶς γνέφει μὲ τὸ μαγικό του σφύριγμα!.. Καιρὸς εἶναι ν' ἀλλάξουμε γνώμη γιατί δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ περιμένῃ χάνοντας τὸν καιρὸ του!

Καὶ πρὶν προφθάσῃ, καλὰ καλὰ, νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ, ἀλλάζει τακτική καὶ τότε ἔχουν τὴ θέσι τους τὰ χονδρὰ καὶ μάλλινα ροῦχα μας, ἢ θερμάστρα, τὸ τζάκι καὶ ἀναγκαστικά ἀκούμε χωρὶς νὰ τὸ θέλουμε τὴ φωνίτσα του... Θεέ μου χιόνι!.. Χιόνι!..

Μόνον τὰ δένδρα δὲν προφθάνουν ποτὲ νὰ εἶναι ἐφωδιασμένα στὸν βαρὺ χειμῶνα καὶ τὸν ἄπονο βορηὰ πού πολλές φορές τὸ πληρώνουν ἀκριβὰ!

Ἄλλοίμονο ἂν παραθαρεύθηκε κανένα δενδράκι ἢ λουλουδάκι κι' ἄνοιξε τὸ παραθυράκι του κι' ἔβγαλε τὴ μυτίτσα του τὸ μπουπουκάκι του!..

Δὲν θὰ προφθάσῃ νὰ τὸ χαρῆ καλὰ-καλὰ τὸ ἴδιο... Ξεραίνεται μὲ μιᾶς!

ᾠ! Σπιτάκι μας!.. Χίλιες φορές εὐλογημένο!.. Ἄσε τὸν χειμῶνα μὲ τὸ βορηὰ ἔξω νὰ χορεύουν μὲ τὴ συναυλία πῶχουν ἀποφασίσει νὰ κάνουνε οἱ δυὸ τους γιὰ νὰ μοιράσουν τὰ λευκὰ δῶρα τους!..

Μὰ οἱ ἀχώριστοι φίλοι δὲν πρόφθασαν καλὰ-καλὰ νὰ χαρῶνε, γιατί κάποια χαρούμενη φωνὴ ἀκούστηκε ἀπ' τὰ βουνὰ καὶ τοὺς κάμπους:

—Πάει πιὰ τὸ χιόνι!.. Σιγὰ σιγὰ μᾶς χαιρετάει.

Ἦταν πρῶτα πρῶτα ἡ γρηὰ ἀμυγδαλιὰ πού πάντα ξυπνάει πρώτη-πρῶτη ἀπ' τὸ γλυκὸ της ὕπνο!..

Κοντὰ της ξύπνησε κι' ἡ λεμονιά!..

Ἡ κληματαριά πέταξε τὸ πανωφόρι της!

Ἡ δόξα τοῦ βορηὰ—χειμῶνα παραμερίσθηκε καὶ μπήκε ἡ Ἄνοιξη ποῦχε τὴ σειρά της!

ΤΟ ΜΥΡΜΗΓΚΙ

«Τὰ καυμένα τὰ μυρμήγκια παρὰ λίγο νὰ τὰ πατήσω», εἶπεν ὁ Κωστάκης καὶ σταμάτησε.

Μαῦρα, ξανθὰ μυρμήγκια περνοῦσαν φορτωμένα μὲ κάθε λογῆς φορτίο πού πολλές φορές ἦταν μεγαλειότερο ἀπ' τὸ μπόι τους.

Ἐπήγαιναν μὲ σειρὰ καὶ τάξι σὰν στρατιῶτες. Ἐνα ἄλλο ἄμωσ πληθος ἀπ' αὐτὰ κατέβαινε ἀντίκρυ τους γιὰ νὰ πάη κι' αὐτὸ νὰ φέρη φορτίο.

—Κύ:ταξε, κύτταξε πατέρα! Εἶπε ὁ Κωστάκης πού γύριζε πρωῖ-πρωῖ ἀπ' τὴν Ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴν λειτουργία. Ὅπως βαδίζουν ἔτσι σὲ δεκάδες καὶ τετράδες, δὲν εἶναι σὰν στρατιῶτες; Δὲν εἶναι περίεργο;

—Αὐτὸ πού βλέπεις—παιδί μου—εἶπε ὁ πατέρας του— δὲν εἶναι οὔτε περίεργο οὔτε σπουδαῖο! Τὰ μυρμήγκια κάνουν

—Ἀλήθεια; Ρώτησε μ' ἀπορία ὁ Κωστάκης, καὶ τέντωσε πολλὰ πράγματα τὰ μάτια του γιὰ νὰ βλέπη περισσότερο καὶ ὄλο ρώταγε καὶ ξαναρώταγε τὸν πατέρα του!

—Αὐτὰ τὰ μικροσκοπικὰ ζῶα ἔχουν μεγάλο μυαλὸ—τοῦ λέει ὁ πατέρας του.— Ἐτσι λένε οἱ σοφοὶ μας, πού ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους νὰ τὰ μελετήσουν!

Πραγματικὰ ἂν τὰ προσέξουμε καλὰ θὰ ἴδουμε ὅτι τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο συνεννοοῦνται μὲ τις κεραῖες τους. Καὶ ἂν πειράξη κανεὶς ἕνα ἀπ' αὐτά, τότε ὄλα μαζεύονται καὶ ἀλληλοβοηθοῦνται καὶ πέρνουν τὰ μέτρα τους! Ὁ γεωργὸς θαυμάζει τὴν εὐφυΐα τους.

Χάνει κανεὶς τὸ νοῦ του μὲ τὸ ζῆλο, τὴν τάξη καὶ τὸ σύστημα πού ἐργάζονται νὰ μαζέψουν τὴν τροφή τους γιὰ τὸν χειμῶνα. Εἶναι φιλόπονα καὶ ζοῦν ἀπ' τοὺς κόπους τους. Ἐχουν πολλές ἱκανότητες καὶ εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ μυλωνᾶ, τοῦ γεωργοῦ, τοῦ τσοπάνη γιὰ τὸν τρόπο καὶ τὸ σύστημα τῆς δουλειᾶς καὶ τῆς ζωῆς τους!

Μιά μυρμηγκοφωλιὰ δὲν διαφέρει ἀπὸ μιὰ πολιτεία. Ἐτσι ἔχουν τακτοποίησιν τὴ ζωὴ τους!

Ζοῦνε μέσα στὴ γῆ πού κάνουν ὑπόγεια βαθεῖα, ἢ σὲ κου-

φάλες δένδρων. "Αν μπορούσε να έπισκεφθῆ κανείς τὰ ὑπόγεια διαμερίσματά τους, θ'άβλεπε νὰ τρέφουν τὰ μικρὰ παιδιὰ τους ὅπως οἱ ἄνθρωποι τὰ δικά τους.

Εἶναι πολλὰ τὰ εἶδη τῶν μυρμηκιῶν! Μαύρα, ξανθὰ ἀλλὰ καὶ κᾶτι κόκκινα μὲ χοντρές κεραίες σ'ἄν σπαθιά! Τὰ τελευταῖα εἶναι τεμπέλικα καὶ θέλουν νὰ ζοῦν ἀπ' τοὺς κόπους τῶν ἄλλων.

Πολλές φορές ἀρχίζουν ἐξοντωτικὸ πόλεμο μὲ τ' ἄλλα πού θέλουν νὰ τὰ κατακτήσουν. "Ὅπως ἀκριβῶς γίνεται καὶ μὲ τοὺς λαούς.

"Ἐχουν γενικά μεγάλη δραστηριότητα, νοημοσύνη, ἐργατικότητα. Μόνον τὸ μικρὸ ἀνάστημά τους ἐμποδίζει νὰ γίνουν κυρίαρχοι τῆς γῆς.

ΤΟ ΠΕΥΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ

Καθὼς προχωροῦσε τὸ αὐτοκίνητο στὸν κάμπο τῆς Καλαμπάκας καὶ κατηφόριζε γιὰ τὴ Λάρισα, ἄξαφνα σταμάτησε γιὰτὶ ἔπαθε βλάβη ἢ μηχανή.

Οἱ ἐπιβάτες σκορπίστηκαν στὰ γύρω, περιμένοντας μ' ἀγωνία νὰ ξεκινήσῃ τὸ αὐτοκίνητο γιὰ τὸ ταξεῖδι τους!

"Ἦταν φθινοπωριάτικη αὐτὴ ἡ ἡμέρα! Ὁ ἀέρας δυνατὸς ἀναστάτωνε τὸ δάσος! Τὰ πεῦκα μὲ τὰ κλαριά τους ἀπ' τὰ ψηλότερα μέχρι στὰ χαμηλότερα, ἔγερναν στὴ γῆ, σ'ἄν μὲ ἀγωνία νὰ γύρευαν... τὴν βοήθεια τῶν ἐπιβατῶν!

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀνεμοταραχή, οἱ ἐπιβάτες ἄκουσαν ἕνα ἀπότομο δυνατό κρότο σὲ πολὺ μικρὴ ἀπόσταση ἀπ' αὐτοὺς!

"Εκεῖνος ὁ κρότος ἦταν ἡ κατάρα τοῦ πεύκου τὴν ὥρα πού, τὸ ξερίζωνε ὁ ἀέρας καὶ ἄρχισε νὰ καταριέται τὸν ἄνθρωπο.

Τὶ εἶχε συμβῆ;

--"Ἐγὼ εἶπε δὲν ἔζησα μοναχὸ μου! Εἶχα πολλὰ ἀδελφία δηλαδή πολλὰ πεῦκα καὶ σχηματίζαμε μεγάλο δάσος. Στὰ πῶς πυκνὰ μας μέρη περνοῦσαν τὴ ζωὴ τους ἄγρια ζῶα. Τὸ καλοκαίρι φιλοξενούσαμε πολλὰ πουλιὰ καὶ ζῶα πούχιζαν τὴ φωλιά τους κάτω ἀπ' τὸν παχὺ ἴσκιό μας!

Εΐμαστε τόσο εϋτυχισμένοι!... Αϋτή τήν εϋτυχία μας, ἔλεγε τὸ γκρεμισμένο πεδοκο, μᾶς τήν χάλασε ὁ ἄνθρωπος!

Στὴν ἀρχὴ οἱ κυνηγοὶ σκότωναν τὰ χαρούμενα ζῶα, τὴ συντροφιά μας! Ἔπειτα ὁμως μὲ τσεκούρια ἄρχισαν τὸ γκάπ γκούπ! Στὴν ἀρχὴ νομίζαμε πῶς θὰ ἔκοβαν τὰ κλαδιά καὶ κανένα χαμηλὸ κλαδάκι μας ὥστε καὶ μεῖς νὰ δυναμώσουμε καὶ νὰ ψηλώσουμε!

Μὲ πολλὴ λύπη ὁμως εἶδαμε νὰ λείπουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας!

Καὶ δὲν ἔφτανε μέχρις ἐδῶ!

Οἱ χωρικοὶ καθάρισαν θάμνο γιὰ θάμνο ὥστε νὰ μὴ μπορῆ νὰ συγκρατιέται τὸ νερὸ γιὰ νὰ φιλοξενοῦμε καὶ κανένα ζῶο.

Δὲν φτάνουν ὄλα αὐτά! Κάναν αὐλάκια στὸ κορμί μας, γιὰ νὰ μαζέψουν τὸ ρετσίνι ποὺ χρειάζονται γιὰ τὸ μοῦστο τους, καὶ ἀπὸ ἀδισφορία μᾶς τρυποῦσαν βαθειά! Καὶ πολλὰ ἄλλα βάσανα περνούσαμε ἐμεῖς ἐδῶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν λέγονται!

Ἄλλοτε ἔβαζαν πυρκαγιές, ἐπίτηδες γιὰ νὰ μαζέψουν ξύλα, νὰ κάμουν χωράφια ἢ βοσκοτόπια κι' ἔτσι βρέθηκα καὶ γὼ μοναχό μου. Χωρὶς τ' ἀδελφία μου!

Ὅπως βλέπετε εἶμαι ἓνα ἀνθρώπινο θῆμα καὶ εἶναι ντροπὴ γιὰ ἓνα πολιτισμένο λαὸ νὰ καταστρέφῃ τὰ δάση ποὺ τόσα καὶ τόσα καλὰ τοῦ προσφέρουν.

Ὅπου τὰ βουνὰ εἶναι χωρὶς δένδρα, καὶ οἱ τόποι εἶναι ἄγονοι γιὰτὶ δὲν μποροῦν νὰ συγκρατήσουν τὰ νερά. Οὔτε θάμνοι, οὔτε ζῶα ὑπάρχουν, οὔτε βροχὴ πέφτει νὰ καλλιεργήσουν τὸν τόπο.

Καὶ ὅταν ξεκίνησε τὸ αὐτοκίνητο οἱ διαβάτες κούνησαν ντροπιασμένοι τὸ κεφάλι τους γιὰ τὴ κακοκεφαλιά τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ξεσπάει πρῶτα σ' αὐτοὺς καὶ κατόπιν σ' ἄμοιρα δένδρα.

Η ΣΗΜΑΙΑ

Ἡ Ἑλλάδα μας μὲ τὰ δαντελωτὰ ἀκρογιαλίας της, μὲ τὸν ξαστεριασμένο γαλάζιο οὐρανὸ της καὶ τὰ τόσο ἔνδοξα βουνά της φτερουγίζει στὶς ψυχές μας μὲ τὶς ὠμορφιές της καὶ τ' ὄνομά της!

Σύμβολο τῆς πατρίδας μας εἶναι ἡ ἀθάνατη Ἑλληνικὴ Σημαία μὲ τὸ γαλάζιο χρῶμα της καὶ τὸν ἄσπρο της σταυρό!

Σταματᾶμε μὲ σεβασμὸ καὶ λαχτάρω στὸ πέρασμά της καὶ μὲ πολλὴ περηφάνεια περνᾶν ἀπ' ἐμπρὸς της βασιλεῖς, ἐξουσίες, στρατοί, γεννιές δλόκληρες, ποὺ δακρῦζουν ἀπὸ συγκίνησι στὸ χαιρετισμὸ της!

Σὰν σύμβολο μᾶς στολίζει τὴν Ἀθάνατη Ἑλληνικὴ δόξα καὶ μὲ τὸ χρῶμα της ἀναθαρριέται ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ!

Ὁ Στρατὸς μας μ' αὐτὴν κάνει τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν λευτεριά!

Στὸ ἀναπέτασμά της, τὴν ὥρα τῆς μάχης ποὺ προπορεύεται, βλέπουν τὴν ποιοῦ ἔνδοξη ἱστορία τῆς ποιοῦ δοξασμένης πατρίδας ποὺ αὐτοὶ πρέπει νὰ εἶναι ἄξιοι συνεχιστές!

Συσπειρωμένοι γύρω τῆς μάχονται μὲ τὴν πίστη καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ ὅτι ἀγωνίζονται τὸ δίκιο καὶ τίμιο ἀγῶνα τῆς λευτεριάς!

Ξέρουν πῶς μόνο τέτοιους ἀγῶνες ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία συμβολίζει. Μαζὺ τῆς νικηταὶ ἢ νεκροὶ!

Σεμνή, ἀκίνητη ἢ γαλανόλευκη, σκυφτὴ στοὺς τάφους τῶν παιδιῶν μας, ἡρωϊκὸ σάβανο χιλιάδων νεκρῶν μένει πάντα περήφανη κι' ἀκλόνητη μπροστὰ στῶν ἐχθρῶν τὰ πλήθη!

Λυγοὺν τὰ γόνατα καὶ τοῦ κάθε νικητῆ ἀκόμη στὴ δοξασμένη γαλανόλευκη!

Τ' ἀλάθητο βόλι τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡ ὑποπτη σκιά του δὲν τρομάζει αὐτὴν, οὔτε τὸ τραχὺ χέρι τοῦ φρουροῦ ποὺ τὴν κρατάει!..

Στὰ εἰρηνικὰ χρόνια ἡ Γαλανόλευκη κυματίζει στὰ κατάρτια τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ μας σὲ κάθε λιμάνι τῆς γῆς. Ἀναζωογονεῖ τὸν Ἑλληνικὸ παλμὸ στοὺς Ἕλληνας ποὺ εἶναι κατεσπαρμένοι σ' ὅλο τὸν κόσμον. Θύμησι τῆς ἀγαπημένης πατρίδας!

Στοὺς πολέμους σύμβολο πάντα ἡρωϊκῶν καὶ αἱματοβαμμένων ἀγῶνων λευτεριάς.

Ο ΤΟΤΟΣ ΚΙ' Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΤΟΥ!

«Ο Τοτός ήταν ὁ μονάκριβος γυιὸς τοῦ Μανωλάκη ποῦ χει ἀπέραντα πλοῦτη καὶ μεγάλη κοινωνικὴ θέσι...

Σὰν τέτοιος εἶχε ὄλα ἐκεῖνα ποῦ μποροῦν νὰ δώσουν τὴν εὐτυχία καὶ τὴ χαρὰ σ' ἓνα παιδάκι τῆς ἡλικίας του.

Πολλὰ καὶ ὠραῖα παιγνίδια, μακρυνοὺς περιπάτους σ' ὠμορφες ἐξοχές κι' ἀκρογιάλια, φορέματα ζηλευτά, ἀφθονα γλυκίσματα κι' ἐξαιρετικὰ φαγητά.

Δὲν ὑπῆρχε κἀτι ποῦ νὰ ζητήση καὶ νὰ μὴ τ' ἀποκτήση γιατί ὁ πατέρας του στὴν ἀγάπη του γι' αὐτὸν ἔκανε ὅ,τι ἔπρεπε καὶ δὲν ἔπρεπε γιὰ νὰ ἱκανοποιήση κάθε του θέλησι κι' ἐπιθυμία.

Καθόταν μὲ τοὺς γονεῖς του σ' ἓνα πολυτελέστατο διαμέρισμα πολυκατοικίας καὶ πληρωτοὶ ἄνθρωποι φρόντιζαν γιὰ τὴν ἀνατροφή του!

Ἔτσι μεγάλωσε ὁ Τοτός χωρὶς νὰ σκεφθῆ ποτὲ ὅτι ἄλλα παιδάκια σὰν κι' αὐτὸν θὰ ἦσαν εὐτυχισμένα ἂν εἶχαν ἓνα πιάτο ζεστὴ φασουλάδα στὴ βαρυχειμωνιά καὶ ἓνα ζευγάρι παπούτσια!

Κανένας ἄλλως τε δὲν σκέφθηκε κἀν πὼς ἔπρεπε νὰ τοῦ τὸ πῆ γιὰ νὰ τοῦ δώση ἔστω νὰ νοιώση τὴν εὐτυχία ποῦ ἐξαιρετικὰ αὐτὸς εἶχε.

Τὰ ἄλλα παιδάκια ποῦ αὐτὸς ἔβλεπε δὲν ἦσαν παρὰ ἀνθρώπων ποῦχαν τὰ ἴδια μέσα γιὰ τὴν ζωὴ τῶν παιδιῶν τους.

Ἄπατηλά, νόμιζε πὼς ἦταν εὐτυχῆς σὲ μιὰ κοινωνία ποῦ ἦσαν ὅλοι δυστυχισμένοι!

Μεγάλωσε... Ἔφθασε στὰ 15 του χρόνια, μαθητὴς στὸ Γυμνάσιο.

Γύρισε τὸ πρόσωπό του μὲ μιὰ γκριμάτσα ἀηδίας σὰν περνώντας μιὰ μέρα γιὰ τὸ Σχολεῖο του, εἶδε ἓνα ρακένδυτο παιδάκι νὰ χώνη τὸ χεράκι του—τὸ βρώμικο ἀπ' τὴν ἀπλυσιά—στὸν τενεκὲ τῶν σκουπιδιῶν γιὰ νὰ πάρη ἓνα σάπιο φρούτο πεταμένο καὶ νὰ τὸ τρῶη!

Προσπέρασε ἀδιάφορα τὸ γέρο ζητιάνο ποῦ καθισμένος στὸ πεζοδρόμι ζητοῦσε μικρὴ βοήθεια γιὰ νὰ ἐξοικονομήση τὸ ψωμί τῆς ἡμέρας του.

Κανέννας δέν τοῦ εἶπε, ποτέ δέν εἶδε πονεμένους, δυστυχι-
σμένους ἀνθρώπους! Καί σάν τώρα τοὺς ἔβλεπε... δέν ἤθελε
νά τοὺς βλέπῃ.

Ἄντὶ νὰ δοκιμάζῃ συμπάθεια καὶ συμπόνια δοκίμαζε ἀπο-
τροφή καὶ ἀηδία στοῦ περιβάλλον πού ὅμως ἀναγκαστικά ἦταν
μέσα στὴ ζωὴ του!

Δέν σκέφθηκε κἄν πῶς τὸν ἐνδιέφερε... Κανέννας δέν τοῦ
τὸ εἶπε!

Δυστυχισμένο παιδί!..

Κανέννας δέν βρέθηκε νὰ σοῦ πῇ πῶς κανέννας δέν εἶναι,
δέν μπορεῖ νὰ εἶναι σίγουρος στὴν εὐτυχία του σὲ μιὰ κοινωνία
πού δυστυχεῖ!

Καὶ νά!..

Τὰ Σχολεῖα μὲ διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου ἔνα πρωτὶ κλεί-
σαγε! Ἡ ἀστυνομία, οἱ ἀρχὲς παίρνανε μέτρα γιὰ ἐξαιρετικὴ
καθαριότητα.

...Μιὰ βαρεῖα ἀρρώστεια ἔπесе στὴν πόλι πού πήρε ἔκτασι
μεγάλη καὶ πρό παντός στὰ ἐξασθενημένα παιδιὰ, ἀρρώστεια
ἐπιδημική.

Οὔτε γι' αὐτὸ ἀνησύχησε, δέν τὸ σκέφθηκε κἄν!

Καὶ ὅμως!

Ὁ Τοτὸς πέφτει ἀρρωστος βαρεῖα! Ἡ ἀρρώστεια τὸν βρῆκε.

...Οἱ φροντίδες κι' οἱ προσπάθειες τῶν γιατρῶν πού νυχτο-
ξημερωνόσαντε στοῦ κρεββάτι του δέν μπόρεσαν νὰ τὸν σώσουν!

Δυστυχισμένο παιδί!..

Κανέννας δέν σοῦπε ποτέ πῶς δέν μπορεῖ κανέννας νᾶναι
σίγουρος στὴν εὐτυχία του σὲ μιὰ κοινωνία δυστυχισμένη!..

Η ΕΛΗΝΑ ΛΕΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

“Όλοι μὲ λένε τιμημένη γιατί φωτίζω τὴ φτωχολογιά, κι’ εὐλογημένη γιατί φέγγω μπροστά στὴ Παναγιά!

Δὲν ξέρω ἂν ἔχουν δίκην οἱ ἄνθρωποι ποὺ μὲ στολίζουν μὲ τὰ ὠραιότερα λόγια τους.

Εἶμαι κι’ ἐγὼ ἓνα μεγάλο δέντρο, ὅπως ὄλοι οἱ συνάδελφοί μου, μὲ τίς καλωσύνες μου καὶ τίς κακίες μου. Λένε πὼς δὲν ἔχω κακίες γιατί χαρίζω σ’ ὄλο τὸν κόσμο τὸ λάδι μου. Μ’ αὐτὸ ἀνάβουν τὸ κανδηλι τοῦ Χριστοῦ μας καὶ στὸν ἴσκιό μου κάθησε ὁ Χριστὸς καὶ δροσίστηκε. Ἀκόμη λένε πὼς εἶμαι τὸ χαϊδεμένο δέντρο χιλιάδων ἀνθρώπων ψυχῶν!..

Ἐγὼ γεννήθηκα ἀπὸ μιὰ ἐλίτσα ποὺ ὁ ἀέρας κι’ ἡ βροχὴ ἄρπαξε ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἐλήα καὶ τὴν πέταξε σὲ μιὰ σχισμάδα μέσα στὴ γῆ. Χωρὶς νὰ φροντίση κανένας γιὰ μένα σιγὰ—σιγὰ μεγάλωσα.

Ἀφοῦ πέρασαν 15—20 χρόνια ἔγινα κι’ ἐγὼ μιὰ μεγάλη ἐλήα. Οἱ ρίζες μου εἶναι ξαπλωμένες στὴ γῆ ὅσο ἀπλώνεται ὁ κορμὸς καὶ τὰ κλαδιά μου. Ὅταν εἶμαι μικρὴ τὰ κλαδιά μου εἶναι μικρὰ ὅσο μεγαλώνω τὰ κλαδιά μου ἀπλώνουν καὶ περισσότερο.

Τὸ ἀνάστημά μου εἶναι μεγάλο καὶ σκεπάζω πολλὰ ἄλλα δένδρα τριγύρω μου. Ὅταν εἶμαι μικρὴ ὁ κορμὸς μου εἶναι λεπτὸς καὶ τρυφερός· ὅσο ὅμως προχωρῶ στὰ χρόνια γίνεται σκληρὸς καὶ χονδρὸς.

Ἡ φλοῦδα μου ὅταν ἦμουν μικρὴ ἦταν λεπτὴ καὶ πρασινωπὴ, σιγὰ σιγὰ πῆρε σκούρο χρῶμα, μαυρειδερό μὲ πολλὰς σχισμάδες.

Ζῶ μὲ ἄλλα δένδρα μαζί κι’ εἶμαι ἀγαπημένη. Δὲν γκρινιάζω μὲ τοὺς συντρόφους μου καὶ γι’ αὐτὸ μ’ ἀγαπούν. Σέβουμαι τίς γρηῆς ἐλήες ποὺ εἶναι τριγύρω μου, γιατί εἶναι οἱ γιαιδιάδες μου, καὶ ἀπ’ τὰ γηρατιά τους εἶναι γεμάτες κουφάλες τὰ κορμιά τους καὶ τὰ κλαριά τους ρόζους ρόζους...

Ἐκεῖ στὶς κουφάλες βρίσκουν τὰ μυρμηγκάκια τὴ τύχη τους... Φτιάνουν τὰ διαμερίσματά τους καὶ ζοῦν προφυλαγμένα ἀπ’ τὴν κακοκαιρία!..

Τὰ φύλλα μου εἶναι πολὺ πυκνά, σκληρὰ καὶ μυτερά. Γύρω,

γύρω ἔχω κλαδιά γεμάτα πυκνά φύλλα καὶ μπορεῖ κανεὶς στὸν ἴσκιό μου νὰ δροσισητῆ ἢ νὰ προφυλαχτῆ ἀπ' τὴ βροχὴ!

Κάτω ἀπ' τὴ φυλωσσιὰ μου φυτρώνουν λογιῆς λογιῆς πρασι-
νάδες. Δὲν φυτρώνουν ὅμως οὔτε ἀνοιξιὰτικὰ φυτὰ οὔτε κι'
ἀγριολούλουδα. "Ὅχι γιατί ὁ ἥλιος δὲν περνάη ἀλλὰ γιατί οἱ
ρίζες μου καὶ τὰ κλαδιά μου εἶναι πικρά καὶ μ' ἀποφεύγουν!

"Ἀχ! πόσο ἀγαπῶ τὸν ἥλιο ποὺ μὲ φωτίζει καὶ μὲ ζεστα-
νει. Γιαυτό δὲν φυτρώνω ἐπάνω στὰ βουνὰ ποὺ χιονίζει παρὰ
κοντὰ σὲ θάλασσα καὶ σὲ κάμπους.

Ποτέ μου δὲν βιάζουμε ν' ἀνθίσω γιατί φοβοῦμαι τὸ κρῦο
καὶ περιμένω μὲ τὴν ἡσυχία μου τὸν ἐρχομὸ τῆς ἀνοιξης. Τὰ
φύλλα μου βγαίνουν κοντὰ κοντὰ καὶ ἔχουν δύο χρώματα, τὰ
ἐπάνω πράσινα καὶ τὰ κάτω σταχτιά. Ὁ καρπὸς μου εἶναι θρε-
πτικὸς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπ' αὐτὸν βγαίνει τὸ λάδι ποὺ
εἶναι κι' ἀπ' τὸ Θεὸ εὐλογημένο.

Ἀπ' τὴ γῆ μὲ συγκρατοῦν οἱ πλατειὲς ρίζες μου στερεά,
καὶ ἔτσι δὲν φοβᾶμαι τὸν ἀέρα ὅσο δυνατὸς κι' ἂν φυσᾷ.

Ὅταν οἱ ἀνθρώποι ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλα τρέχουν μὲ τὸ
τσεκοῦρι καὶ τὸ πριόνι καὶ κόβουν τὰ κλαδιά μου γιὰ τὸ τζάκι,
τὶς θεμάστρες καὶ τὰ ξυλοκάρβουνα ὅπως τὰ λένε οἱ νοικοκυρές.
Καὶ τότε πῶς νὰ γλυτώσω; Ἀμα μοῦ κόβουν τὰ κλαδιά μου
πολὺ δὲν τοὺς δίνω κι' ἐγὼ τὸν καρπὸ μου κι' ἔτσι αὐτοὶ φρον-
τίζουν νὰ μοῦ κόβουν τὰ ἄχρηστα κλαδιά, τὰ γέρικα γιὰ νὰ
βγάλω νέα καὶ τρυφερὰ γεμάτα καρπὸ.

Ἀλλὰ κι' ἂν νεκρωμένη ἀπ' τὰ γηρατειὰ πέσω κάτω στὴ
γῆ καὶ τότε πάλι εἶμαι χρήσιμη εἶπε ἡ ἐλῆα.

Ο ΦΙΛΟΠΟΝΟΣ ΕΡΓΑΤΗΣ

«'Αγαπάτε τὰ ἄνθη»! «'Αγαπάτε τὰ δένδρα»! Γράφουν στίς πινακίδες πού εἶναι κρεμασμένες μέσα στά Πάρκα, τοὺς Κήπους καί τὰ Δάση.

Ξέρετε ποιὸς βασιλεύει σ' αὐτά: Ἡ Βασίλισσα ἢ Μέλισσα.

Μὴν παραξενεύσαστε γιὰ τ' ὄνομά της! Βασίλισσα πού τῆ διακρίνει ἡ δουλειά καί ἡ τάξις!

Ἔχουν δικό τους Βασίλειο οἱ Μέλισσες! Δὲν μπορεῖ νὰ μπῆ στὸ βασίλειό τους κανένας χωρὶς τὴν ἄδειά τους. Ὅρμουν ἀπάνω καί τσιμπούνε μὲ μανία ἂν τολμήσῃ νὰ πλησιάσῃ κανεὶς!

Εἶναι χιλιάδες οἱ Μέλισσες πού ζοῦνε στὸ σπίτι τους, τὴν Κυψέλη καί ἀρχηγός τους εἶναι ἡ Βασίλισσα!

Μὲ ποιά πειθαρχία κάθονται σκοποὶ στὴν Κυψέλη καί εἶναι ἔτοιμες νὰ ἐπιτεθοῦν!...

Ἡ δουλειά τους εἶναι ἀπ' τὸ πρωῒ πού θὰ ξημερώσῃ ὡς τὸ βράδυ, νὰ πετᾶνε ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι, νὰ μαζεύουν τὸ χυμό τους, νὰ φορτώνονται τὴν γύρι καί νὰ τὴν κουβαλᾶνε στὴ Κυψέλη. Αὐτὲς πού κάνουν αὐτὴ τὴ δουλειά τίς λένε ἐργάτες.

Μὲ τὴν σκόνη πού λέγεται γύρις φιάχνουν τίς κηρύθρες καί βάζουν ἐκεῖ μέσα τὸ μέλι. Μὲ τὴν γύρι ἐτοιμάζουν τὸ φαῖ πού θὰ φάῃ ἡ μάννα τους ἢ Βασίλισσα καί οἱ μικρὲς ἀδελφούλες τους.

Ἡ βασίλισσα ἔχει μεγάλη πειθαρχία στὸ Βασίλειό της!

Ὅταν τὴν βλέπουν παίρνουν χαρὰ καί θάρρος στὴ ζωή.
Ὅταν αὐτὴ δὲν ὑπάρχει τὸ Βασίλειό της διαλύεται!

Ἡ κάθε μιὰ Μέλισσα κάνει ὅ,τι μπορεῖ! Μαζὶ μὲ τίς ἐργατικὲς Μέλισσες ζοῦν καί οἱ κυψῆνες. Ὅσο ὑπάρχει φαῖ τρῶνε καί αὐτοὶ ὅταν δὲν ὑπάρχει τοὺς σκοτώνουν!

Πολλὲς φορές μιὰ Βασίλισσα παίρνει τὸ λαὸ της καί φεύγει ἀπ' τὴν Κυψέλη νὰ βρῆ ἄλλοῦ τύχη.. Γι' αὐτὸ οἱ μελισσοκόμοι ἄγρυπνα παρακολουθοῦν νὰ μὴ χάσουν αὐτὸ τὸ θησαυρὸ πού λέγεται Βασίλειο τῶν Μελισσῶν.

Κάθε φορὰ πού φεύγει ἡ Βασίλισσα μὲ τὸ λαὸ της ἀφίνει πίσω της καί μιὰ ἄξια θυγατέρα της ν' ἀναλάβῃ αὐτὴ τὴ Βασίλεια.

Τὸ παράδειγμα τῶν Μελισσῶν εἶναι μεγάλο σὲ τέχνη καί σοφία. Γι' αὐτὸ καί λέγεται ἡ Μέλισσα φιλόπονος ἐργάτης.

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΠΡΟΒΑΤΟ

“Αμα τελείωσε ή λειτουργία τήν Κυριακή, οί γεροντότεροι τράβηξαν για τή πλατεία τοῦ χωριοῦ.

“Ήταν μία μικρή πλατεία πού μαζευόσαντε μόνο κάθε Κυριακή.

“Ο Μπάρμπα Στάμος ἦταν ὁ γεροντότερος κ’ ὄλοι τόν ἄκουγαν για τὰ σοφά του λόγια...

«Δέν εἶναι κρίμα ρέ παιδιά, τοὺς εἶπε νά μὴ ἔχουμε στο χωριό μας πρόβατα σάν νᾶμαστε τρισκαταραμένοι; Τί κακὸ εἶναι τοῦτο; “Όλα τὰ γύρω χωριά ζοῦνε πλοῦσια καί εὐτυχισμένα. “Έχουν ἑληές, κοπάδια γιδοπρόβατα καί λογιῆς-λογιῆς ζωντανά. Μονάχα ἔμεεις ζοῦμε μακριὰ ἀπ’ τὸ Θεὸ καί δέν σταυρώνουμε δεκάρα. Εἴμαστε γδυτοί, ξυπόλυτοι, πεινασμένοι ἀπ’ τήν κακομοιριά μας... Καμιὰ πρόοδο δέν κάνουμε νά καλλιτερέψουμε καί μεῖς τή ζωή μας!»

—«Εἴμαστε φτωχοί,—εἶπαν μερικοί,—καί δέν μᾶς βοηθαίη ἡ μοῖρα μας!...»

—«Δέν φταίει ἡ μοῖρα μας... εἶπε ὁ μπάρμπα Στάμος... “Εμεῖς κάνουμε τή καλή ἢ τήν κακή μοῖρα... “Ο Θεὸς μᾶς ἔδωσε τὰ βουνά, τόσους κάμπους τόσες ρεματιές πού θά ζοῦσαν τόσα ἀθῶα πρόβατα μὲ τή βοσκή τους»...

—«Καί θά ζοῦσαμε καί μεῖς» εἶπαν κᾶτι ἄλλοι χωρικοί..

—«Μήπως αὐτὸ μᾶς λείπει... ἐσουνέχισεν ὁ μπάρμπα Στάμος. Στά κρυσταλλένια μας νερά, πόσα προβατάκια θάπιναν νερό; Στά καρπερά μας χωραφάκια πόση πρασινάδα δέν φυτρώνει; Παράδεισος θᾶταν τὸ χωριό μας καί τὰ φτωχικά μας, ἀρχοντικά! Εἴμαστε τεμπέληδες καί πολυλογάδες. Κανένας δέν σκέφθηκε ποτέ πῶς τὰ παιδιά μας θᾶχαν τὰ καλά τους ὄλα, ἂν ὄλοι μας φροντίζαμε για τὸ καλὸ.

—«“Ο κανένας νά κυττάζη τὸ σπιτικό του» πετάχθηκε ἕνας θυμωμένος.

Τότε ὁ Μπάρμπα-Στάμος χτύπησε μὲ θυμὸ τὸ ραβδί του χάμω... καί λέει:

—Βρὲ παιδιά, ὄλα τὰ καλά πού λέμε δέν εἶναι για τοὺς ξένους, εἶναι για μᾶς καί τὰ παιδιά μας».

—«Σωστά» τὰ λέει ὁ Μπάρμπα Στάμος, εἶπαν ὄλοι.

—«Ἐπὶ αὖριο ὁ καθέννας μας στοῦ σπίτι του καὶ ὄλοι μαζί θὰ φροντίσουμε γιὰ τὰ ζῶα τοῦ σπιτιοῦ μας. Καὶ πρὸ παντὸς τὰ πρόβατα. Εἶναι τόσον ἀθῶα καὶ ἄκακα! Καὶ μᾶς θὰ ἡμερέψουν μὲ τὴν ἀγνή ψυχοῦλα τους. Καμιὰ ἀπαίτησι στοῦ φαγητοῦ τους δὲν ἔχουν. Τρῶνε τὸ φτωχότερο χορταράκι τοῦ χωραφιοῦ. Μᾶς δίνουν ὅμως τὸ μεγαλειότερο θησαυρό... Τὸ μαλί, τὸ γάλα, τὸ γιαούρτι, τὸ τυρὶ, τὸ βούτυρο καὶ τὰ ἀρνάκια τους!...

Τὰ λόγια τοῦ Μπάρμπα Στάμου ἐπίασαν τόπο.

Τὴν ἄλλη μέρα ὄλοι στοῦ χωριὸ ἀρχισαν νὰ μαζεύουν οἰκονομίες γιὰ ν' ἀποχτήσουν τὸ χρήσιμο ζῶο, τὸ πρόβατο, ποῦ δὲν ἔπρεπε νὰ λείπη ἀπὸ κανένα σπῆτι!

Ὁ Μπάρμπα Στάμος μὲ τὰ γηρατειά του καὶ τὸ ραβδί του καμάρωνε ποῦ ἔβλεπε νὰ πιάνουν τόπο τὰ λόγια του οἱ συμβουλές του!

Ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ ἄλλαξε ἀπὸ βελονιοῦ. Ἡ κακομοιριά ἔφυγε...

Ἦρθε ἡ χαρὰ κι' ἡ εὐτυχία ποῦ τὸ ἀγαθὸ αὐτὸ πρόβατο τοὺς χάρισε ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος θέλει γιὰ νὰ ζῆ.

Ὅλοι τώρα ἦσαν εὐχαριστημένοι καὶ εὐτυχισμένοι!..

Ο ΚΙΣΣΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΥΓΟΝΙ

Είναι τόσο σεμνός, ταπεινός ! Γι' αυτό στολίζει με την σοβρότητά του τὰ ποιό ψηλόκορφα δέντρα ! Πολλές φορές παραβγαίνει μαζί τους καί με πολλές γαλιφιές τούς γυρεύει νά τοῦ ἐπιτρέψουν νά τυλίξη τὰ κλαδιά του ὁ φτωχός κισσός ! Τί νά κάνει ὁ ἄμοιρος ! Γεννήθηκε χωρίς τὰ προνόμια πού ἔχουν τὰ ἄλλα δέντρα ! Γι' αὐτό τοῦδωσε ὁ Θεός τήν ἐξυπνάδα καί πιάνη κοροΐδα καί τὰ πιό πανύψηλα δέντρα : τὰ εὐκάλυπτα, τίς λευκές !...

Πολλές φορές οἱ κολακεῖες του δέν πιάνουν τόπο γιατί τὸν ἔχουν καταλάβη. Καί τότε στρρίβη ! Πέρνει τὸ δρόμο καί ὅπου βρῆ σκαρώνει τήν ἐξυπνάδα του !

Ἄλλὰ καί πόσους φίλους πιάνει ἀπ' τὰ πουλιά πού φτιάγουν μέσα στή φυλωσιά του τίς φωλιές τους !

Σ' ἓνα πανύψηλο κυπαρίσσι πού τὸ κατάφερε ν' ἀνέβη στή κορφή του συνάντησε ἓνα τρυγόني.

— «Καλημέρα σύντροφέ μου ! Τῶξερα πὼς εἶσαι δῶ κι' ἔτρεξα νά σ' ἀνταμώσω ! Ἐσύ, φίλε μου, φαίνεται πὼς δέν ἔχεις ἀνάγκη καί τόσο τοῦ ἄχαρου καί μονότονου αὐτοῦ δέντρου. Ἐχεις τὰ φτερά σου καί φωλιάζεις ὅπου θέλεις καί ὅπως σ' ἀρέσει. Δέν λογαριάζεις κανένα ! Γιὰ ρώτα καί μένα τὸ φτωχὸ πού κάνω χίλιες δυὸ σκέψεις στὸ μυαλό μου ὡς πού νᾶβρω τὸ τρόπο ν' ἀνέβω ὡς ἐδῶ !...

— Ἄν ἦσουν καί σὺ τρυγόني εἶπε στὸ Κισσὸ θὰ σχετιζόσουνα μ' ὄλες αὐτὲς τίς ἐξυπνες φυσιογνωμίες πού λέγονται κορφές !

— Μά, συνεχίζει ὁ Κισσός, ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικιά ψυχὴ δέν λές καί γιά μᾶς ἓνα καλὸ λόγο ! Εἶσαι ταξειδιώτης καί περνᾶς ἀπ' τὰ μέρη μας γιά συλλογίσου καί τὸ φτωχὸ κισσὸ πού ἡ φιλοξενία γι' αὐτὸν εἶναι βάσανο ; Ἐσᾶς σᾶς θεωροῦν τὰ δέντρα μας πουλιά ὠφέλιμα, σύμβολα τῆς καλωσύνης καί τῆς εὐγενείας ἐνῶ ἐμᾶς μᾶς ἀποστρέφονται γιατί τοὺς στολίζουμε τήν κακοφτιασιά τους καί τοὺς τὸ λέμε !

— Ὡστε φτωχέ μου Κισσὸ μένεις πάντα γαντζωμένος σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ κυπαρίσσι ;

—Τί νά κάμω ; Ἡ τύχη, φίλε μου, μ' ἔχει καταδικάσει ὡς πού νά πεθάνω νά προφυλάω καί νά στολίζω ὄλα τ' ἄχαρα δέντρα τῆς Φύσης !

—Μέ συγχωρεῖς—τοῦ λέγει τὸ τρυγόνι—ὄλα κι' ὄλα σέ λυπᾶμαι ! Ἐσὺ εἶσαι ἕνα φυτὸ ὠφέλιμο πού στολίζεις πολλὰ δέντρα καὶ ὠραίους κήπους καὶ κάτω ἀπ' τὴν πυκνὴ φυλωσσιὰ σου φιλοξενεῖς τόσα καὶ τόσα σκουλίκια πού βρίσκουν σέ σένα μεγάλη στοργή.

Γέλασε τότε δυνατὰ ὁ Κισσὸς καὶ λέει : Καῦμένο τρυγόνι δὲν στέκεται σέ μένα νά σχετίζουμε μὲ τέτοια πλάσματα ! Οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ ὅταν θέλουν νά πειράξουν ἕνα ἄχρηστο ἄνθρωπο τοῦ λένε «σκουλήκι εἶσαι ;».

—Ἐτσι εἶναι τοῦ εἶπε τὸ τρυγόνι κι' ἔτοιμάσθηκε νά φιλοξενηθῆ κάπου καλλίτερα !

Δὲν πρόφθασαν νά εἰποῦν ἄλλες λέξεις κι' ἄκουσαν ἕνα τρίξιμο κάτω στὴ γῆ. Ἐνας στρατὸς ἀπὸ σκουλίκια ἔκαναν τὴν ἐκδίκησί τους στὸν ὑπερήφανο κισσό ! Ποιὸς νά φανταζότανε αὐτὸ τὸ μεγάλο κακό ! Πῶς τὰ σκουλίκια μὲ μιὰς θά τὸν ξέριαναν !

Οἱ δυὸ φίλοι χώρισαν ἀπαρηγόρητοι καὶ δὲν ξανασυναντήθηκαν γιατί μὲ μιὰς ὁ κισσὸς καταστράφηκε ἀπ' τὴν ὑπερηφάνειά του ! Δὲν εἶχε μάθει νά μὴ περιφρονεῖ τὸν ἄλλο ὅσον μικρὸς καὶ ἄν εἶναι.

ΤΙ ΛΕΕΙ Ο ΣΚΥΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΦΕΝΤΗ ΤΟΥ

Πολλές φορές οί άνθρωποι έχουν ξεχάσει τούς φίλους πού τούς χάρισαν χαρές!

Αυτά τὰ ἔλεγε ὁ κακόμοιρος ὁ σκύλος ἀπὸ συγκίνηση, πού καθόταν κουλουριασμένος στὴν ἐξώπορτα τοῦ σπιτιοῦ του.

—Δὲν ἔχω λόγια ἔλεγε χαρωπὰ οὔτε καί !λυπητερά νὰ εἰπῶ στὸν ἀφεντικό μου. "Ὅσα ὅμως λέει ἡ οὐρά μου δὲν τᾶχει εἰπῆ στόμα ἀνθρώπου σ' ἄνθρωπο!

Δὲν εἶναι μονάχα τὸ «καλῶς ὤρισες» τοῦ ἀφεντικοῦ μου πού τοῦ λέω μὲ τὴν οὐρά μου!!!

Εἶναι τόσα καί τόσα λόγια γεμάτα χαρὰ καὶ καλωσύνη. Εἶναι ἡ πίστις μου πού ἔχω στὸν ἀφεντικό μου! Εἶμαι ὁ μόνος πιστὸς φίλος του, μέχρι τὴν τελευταία του στιγμή!

Οἱ ἄνθρωποι θὰ τὸν ξεχάσουν. Οἱ φίλοι του θὰ τὸν μισήσουν...

—'Εγὼ θᾶμαι ὁ ἀξέχαστος, ἀχώριστος, παντοτεινὸς φίλος του!

Εἴμαστε βέβαια ἐχθροὶ τῶν παιδιῶν γιατί τὰ τιμωροῦμε ὅταν μᾶς πειράζουν τὰ κακὰ, σκληρὰ παιδιὰ.

"Ἄς λένε ὅ,τι θέλουν... 'Εμεῖς κάνουμε τὸ καθῆκον μας καὶ ὅ,τι πρέπει στοὺς ἀνθρώπους κι' ἄς μὴ μᾶς τὸ ἀναγνωρίζουν.

Τοὺς σώζουμε ἀπ' τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα κακὰ ζῶα. Λάμπουμε ἀπὸ καθαριότητα καὶ εἴμαστε οἱ ἄγρυπνοι φρουροὶ τῶν σπιτιῶν τους! Οἱ κακοὶ ἄνθρωποι χάνονται ἀπὸ μπροστά μας! Δὲν εἴμαστε ἐμπόδιο σὲ κανένα, εἴμαστε χρήσιμοι καὶ ἀπαραίτητοι στὸν ἄνθρωπο! "Ὅταν γυρίζουν οἱ χωριανοὶ τὸ βράδυ ἀπ' τὰ χωράφια, βρίσκουν τὸ σπιτικό τους φυλαγμένο γιατί στεκόμαστε πιστοὶ νύχτα καὶ μέρα. Τὶ νὰ κάνουμε; Τὴν νύχτα ζώνουμε τὸ χωριὸ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους κι' ἔτσι ὑπάρχει μεγάλη ἀσφάλεια. "Ὅταν φέξη ἡ αὐγὴ τρέχη ὁ καθένας μας νὰ καλημερίσῃ τὸν ἀφέντη του καὶ νὰ τοῦ πῆ τὴν ὄρα τὴν καλὴ!! μὲ τὴν οὐρά του!

Αὐτοὶ ἀφοῦ μᾶς δώσουν τὸ φαγὶ μας φεύγουν καὶ μᾶς ἀφίνουν νὰ τοὺς περιμένουμε τὸ βράδυ νὰ τοὺς καλοσωρίσουμε μὲ τὴ προθυμία πού μᾶς διακρίνει.

Τὸ ἀφεντικό μου ἔχει μεγάλη μανία μὲ τὸ κυνήγι. Ὅταν εἶναι ὁ καιρὸς καλός, κρεμάει τὸ τουφέκι στὸν ὄμο, μοῦ σφυρίζει καὶ τραβάει γιὰ τὶς πέρδικες καὶ τὰ ὀρτύκια.

Μιά μέρα βροχερὴ λίγο, ξεκινήσαμε γιὰ τὸ κυνήγι. Ἐγὼ ἔτρεχα μπροστά, ἔχωσα τὴ μούρη μου παντοῦ, σκάλινα παντοῦ μέσα στ' αὐλάκια κάτω ἀπ' τοὺς θάμνους καὶ ἀπ' τὴ χαρά μου κουνούσα τὴν οὐρά μου. Κάθε τόσο ποῦ μοῦ σφύριζε τὸ ἀφεντικό μου ἔτρεχα κοντά του καὶ πάλι ξανάρχιζα τὰ ἴδια ὄλο μύριζα, ὄλο σκάλιζα μὲ τὴ μούρη μου.

Ξαφνικὰ ἄρχισα νὰ κουνᾶω τὴν οὐρά μου ἀπὸ χαρὰ γιατί μ' ἕνα φρουστ ξέφυγε ἀπ' τὰ πόδια μου ἕνας λαγός. Τ' ἀφεντικό μου πρόφθασε νὰ ρίξη καὶ μ' ἕνα πήδημα τοῦφερα τὸ λαγό.

Χαρίζουμε καὶ πολλές ἄλλες ὑπηρεσίες. Σώζουμε ἀνθρώπους καὶ φέρνουμε φάρμακα σ' ἀσθενεῖς σὲ χιονισμένα βουνὰ ποῦ δὲν πατάει ἀνθρώπινο πόδι...

Ἄς εἶναι καλὰ οἱ ἄνθρωποι. Μᾶς τ' ἀναγνωρίζουν καὶ μᾶς ὑπεραγαποῦν.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ Σ ΠΙΤΙ

Σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ χωριοῦ εἶναι τὸ πατρικὸ σπιτάκι τοῦ Κωστάκη!.. Ἐκεῖ πλάι εἶναι ἕνας νερόμυλος ποῦ οἱ χωριανοὶ ἀλέθουνε τὸ σῆρι τους καὶ τὸ κᾶνονν ἀλεύρι, γιὰ νὰ ζυμῶνουν τὸ σταρένιο ψωμί τους! Ἄκούραστος ὁ μυλωνᾶς, ὁ μπάρμπα Θωμᾶς μέρα καὶ νύχτα δουλεύει κάτασπρος ἀπ' τὴ σκόνη τ' ἀλευριοῦ!

Σὲ κείνο τὸ σπιτάκι μεγάλωσε ὁ Κωστάκης κι' εἶναι σήμερα 18 χρονῶν παλληκαράκι.

Μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ ἦτανε σὰν ἀδελφὸς γιατί μαζύ, μὲ τὰ παιγνίδια καὶ τίς χαρὲς περνοῦσαν τὸν καιρὸ τους.

Μιὰ μέρα ὁ Κωστάκης ταξίδεψε γιὰ τὴν Ἀθήνα. Ὅλα τὰ παιδιὰ τὸν συνώδευσαν στὸ σταθμὸ ὡς τὴν ὥρα ποῦ τὸ τραῖνο χανόταν μέσα στοὺς κάμπους καὶ τὰ βουνὰ καὶ οὐρλιαζε μὲ μανία μὲ τὸ σφυριχιτὶ του σὰν νᾶλεγε πὼς ταξιδεύει στὸν ἄλλο κόσμος καὶ πὼς ποτὲ ὁ Κωστάκης δὲ θὰ θυμόταν τὸ χωριὸ του!

Ἐφθασε στὴν Ἀθήνα τὸ τραῖνο κι' ὁ Κωστάκης πάντα ἦταν βουρκωμένος καὶ συλλογισμένος ποῦ ἄφισε πίσω τοὺς γονεῖς του, τ' ἀδελφάκια του καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ!

Τὸν ἔστειλαν οἱ γονεῖς του γιὰ νὰ σπουδάση, νὰ γίνη μεγάλος ἄνθρωπος, νὰ βοηθήση τοὺς δικούς του καὶ ὅλο τὸ χωριό!

Πρόκοψε πολὺ καὶ γρήγορα, γιατί ἦταν ἐργατικὸ καὶ τίμιο παιδί καὶ ἔγινε ἕνας καλὸς γιατρὸς μὲ πελατεία καὶ μὲ μεγάλη περιουσία.

Ἐγινε πᾶμπλουτος ὅπως λέγανε στὸ χωριὸ καὶ τὸ βοήθησε πολὺ. Τοὺς ἔφτιασε μεγάλη Ἐκκλησία τὸν «Ἅγιο Δημήτρη». Σχολεῖοι μεγάλο ποῦ ἐρχόνταν ἀπ' ὅλα τὰ γειτονικά χωριά τὰ παιδιὰ καὶ μάθαιναν γράμματα. Τοὺς ἔστειλε πολλὰ χρήματα καὶ ἔφτιασαν τὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ καὶ πάντρεψε πολλὰ κορίτσια φτωχὰ τοῦ χωριοῦ ποῦ τὰ προίκησε αὐτός!

Ἄλλὰ κι' οἱ χωριανοὶ του τὸν εἶχαν κρυφὸ καμᾶρι τὸν Κωστάκη, τὸ γυιὸ τοῦ μπάρμπα Σταμάτη, τοῦ ἁγίου πατέρα, ποῦ ἔκαμε τόσο τίμιο καὶ χρήσιμο παιδί. Τὸν φέρνανε γιὰ παράδειγμα στὰ παιδιὰ τους!

Οι γέροι γονεΐς του περήφανοι για τὸ καλὸ παιδί τους δὲν εἶχαν ἀνάγκη νὰ δουλεύουν μόνοι στὰ κτήματά τους καὶ εὐλογοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ χαρίζη ὑγεία στὸ καλὸ παιδί τους πού τόσο τοὺς βοηθοῦσε.

Ὁ Κωστάκης πάντα στὶς μεγάλες γιορτὲς καὶ τὸ καλοκαίρι ἐρχόταν στὸ χωριό του...

Μὲ παιδικαίσια χαρὰ πήγαινε στὸ πατρικὸ του σπιτάκι καὶ γύριζε τὰ γνῶριμά του μέρη.

Μὲ τὸ γέρο πιά Θωμά, τὸ μυλωνᾶ, κάτασπρον ἀπ' τὴ σκόνη τ' ἄλευριού, καθόταν ὄρες ὀλόκληρες στὸ κατώφλι τοῦ μύλου ἀναπόλωντας τὰ παιδικὰ του χρόνια...

Τὸ κελάρισμα τοῦ νεροῦ στ' αὐλάκι, τὸ πλατάγιασμα του σᾶν ἔπεφτε στὸ μύλο καὶ ὁ μονότονος χτύπος τοῦ μύλου ἦταν τὸ νανούρισμά του...

Οἱ πιὸ εὐτυχησμένες μέρες τῆς ζωῆς μου, ἔλεγε στὸ γέρο Θωμά, εἶναι αὐτὲς πού βρίσκομαι δῶ πέρα στὸ χωριό μου, στὸ πατρικὸ μου σπιτάκι !...

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΟΥ

Ὁ πατέρας του τὸν πήρε καὶ τὸν πήγε κατ' εὐθείαν στὸ ἐργαστήρι τοῦ κύρ Τάσσου τοῦ σιδηρουργοῦ. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος μὲ μεγάλα μαῦρα μουστάκια καὶ μὲ γερὰ χόνδρὰ χέρια ποὺ προκαλεῖ τὸ φόβο.

Σκυμμένος ἀπ' τὰ χαράματα δουλεύει ὡς τὸ βράδυ.

Ὁ Δημητράκης παρακολουθεῖ μὲ ὄρεξι τὸ φυσερὸ π' ἀνοικοκλείνει καὶ κάνει τὸν ἀέρα ν' ἀνάψει ὁ κύρ Τάσσος τὴ φωτιά.

Ὁ σιδεραῦς παίρνει τότε ἕνα-ἕνα ἀπ' τὰ σίδερα ποὺ ἔχει μπροστά του καὶ τὰ βάζει στὴ φωτιά νὰ κοκκινίσουν. Τότε τὰ βγάζει καὶ μὲ τὸ σφυρὶ ὥρες πολλὲς τοὺς δίνει τὸ σχέδιο ποὺ θέλει.

Τὰ μπράτσα του γυαλίζουν καὶ πετιοῦνται ἔξω τὰ νεῦρα του. Σκυφτὸς σφυροκοπᾷ μέρα νύχτα τ' ἄμορφα σίδερά του... Καμμιά ἀνάσα δὲν πέρνει. Οὔτε τὸ χρῶμα τ' οὐρανοῦ ποτέ του ξέρει γιατί εἶναι πάντα σκυφτός. "Ἐχει μεγάλῃ οἰκογένεια παιδιὰ καὶ γυναῖκα. Ὁ ἰδρώτας τρέχει ἀύλακι γιατί ὅταν εἶναι τὸ σίδερο χοντρὸ δίνει καὶ παίρνει γιὰ νὰ τὸ φτιάσει.

Ὁ Δημητράκης τὰ χάνει ἀπ' τὴ σκληρὴ δουλειὰ καὶ βάζει τὰ κλάμματα.

—Τὶ ἔχεις παιδί μου; Πάρε καὶ σὺ ἕνα μικρὸ σφυρὶ καὶ χτύπα αὐτὸ ἐδῶ τὸ σιδεράκι τοῦ λέγη ὁ κύρ Τάσσος.

Ὁ Δημητράκης μὲ κόπο σήκωσε τὸ σφυρὶ καὶ γελῶντας ὁ κύρ Τάσσος τὸν ἄφισε νὰ παρακολουθῇ ὅ,τι ἐκεῖνος ἔκανε. Δὲν εἶχε νεῦρα. Ἦταν ἤρεμος ἄνθρωπος παρ' ὄλο ποὺ ἡ δουλειὰ του ἦταν βαρεὴ καὶ σκληρὴ.

Σιγὰ σιγὰ ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα καὶ ὁ μικρὸς Δημητράκης ἄρχισε νὰ δουλεύει.

Ἡ δουλειὰ δὲν τελειώνει ποτέ ἐδῶ στὸ ἐργαστήρι, τοῦ εἶπε ὁ κύρ Τάσσος... Κάθησε νὰ ξεϊδρώσης...

Παιδί ἦταν κι' αὐτὸς κάποτε καὶ συλλογιζόταν κι' αὐτὸς τὰ δικά του...

—Θάρρος χρειάζεται κι' ὑπομονή. στή|σκληρὴ δουλειὰ ποὺ ἦλθες νὰ μάθης. Θὰ συνηθίσης. Πρέπει νὰ δουλέψης γιατί εἶσαι

φτωχό παιδί και από μικρός πρέπει να βγάλεις μόνος σου το ψωμί σου. Έσουνέχισε ο κύρ Τάσσο.

— Σήκω μικρέ και βάλε κάρβουνο και σ' ενέργεια τ' άρμόνι...

Έργατικός, φιλότιμος και πρόθυμα φερνόταν στον κύρ Τάσσο πάντα ο Δημητράκης.

Και όταν μεγάλωσε τον κράτησε για σύντροφο στο μαγαζί γιατί γέρασε ο κύρ Τάσσο.

Και όταν πέθανε, ο Δημητράκης κράτησε πέρα για πέρα το Έργαστήρι...

ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΟΥ ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΥ

— «Άφηστέ με να πεθάνω! Μή με βασανίζετε άλλο! Μοσφτάνει ο πόνος τής πληγής μου»!... Έσπάραζε το πληγωμένο χελιδονάκι...

«Δέν θέλω τή ζωή μου»!...

Έγώ πηδοουσα έδω και κεί χαρούμενο και δέν φοβόμουναι!.. Κελαΐδουσα αδιάκοπα... και με το χαρούμενο τραγουδι μου έφερνα και σε σās τή χαρά!...

... Έ καλωσύνη σας με πλήρωσε, έλεγε το πονεμένο χελιδονάκι...

Πόσο κακοί είναι οί άνθρωποι μαζί μας και πόσο μάς βασανίζουν! Έγώ πέρασα βιαστικά, βιαστικά χώρες μακρυνές κι' άτέλειωτα πελάγη, για να προφθάσω να φέρω τήν άνοιξι και σε σās.

Δέν ζοιμε μεϊς σε κλουβί, ούτε και στα σπίτια. Χτίζουμε τις φωλίτσες μας στα κωδωνοστάσια, στις καμινάδες και στα κεραμίδια τών σπιτιών σας.

Έχουμε περισσότερο γνωριμία με σās παρά με τὰ δέντρα γιατί έρχόμαστε άπ' ευθείας σε σās. Και όταν καμμιά φορά είναι τὰ παράθυρά σας άνοιχτά, αλλάζουμε κατεύθυνσι και άπ' τὰ κεραμίδια μπαίνουμε αδιάκριτα στο ήσυχο σπιτικό σας να μάς φιλοξενήσετε σ'αν ταξειδιάρικα πουλιά.

Νά πουμε και του στραβου το δίκιο. Μας έπιτρέπετε πολ-

λές φορές να χτίζουμε στα σπίτια σας τή φωλίτσα μας. Γιαυτό και σας αγαπάμε.

Αυτά έλεγε τὸ πληγωμένο χελιδονάκι γιά τήν πληρωμή πού τοῦκαμαν.

Οἱ πόνοι του ἦσαν φοβεροί... "Έτρεμε !...

—«Θέλω νά πεθάνω. Μοῦ πλήγωσαν τὸ ποδαράκι μου... Οἱ ἄνθρωποι εἶναι κακοί... Θέλω νά πεθάνω» !...

...Κάποιο κακὸ παιδί μετὸ λάστιχο μου πέταξε μιὰ πετρίτσα καὶ μοῦσπασε τὸ ποδαράκι μου· ἀφήστε με νά πεθάνω ἤσυχο... Εὐχαριστῶ.

Ὁ Κωστάκης πῆγε κοντὰ νά τὸ πιάση ποῦταν πεσμένο στὸν μανδρότοιχο.

Προσπάθησε νά τὸ ἤσυχάση!

Τὸ πῆρε στὰ χέρια του καὶ τὸ καῦμένο σπάραζε.

—Μητέρα, φώναξε τὸ παιδί, τρέχει αἷμα στή πληγή του... καὶ τὸ ποδαράκι του δὲν θά γίνη ποτὲ καλά.

"Ίσως νά μπορέση νά ζήση, εἶπε τὸ παιδάκι, καὶ τοῦββαν λίγο σισαμάκι νά φάγη...

Τὸ κύτταζαν στὰ μάτια ὅλοι τρυφερὰ καὶ τοῦκαμαν ὅ,τι μπορούσαν γιά νά ζήση!

...Μὲ μιὰς ἔπαψαν οἱ πόνοι! "Έπαψαν καὶ τὰ παράπονα. "Έκλεισε τὰ ματάκια του γιά πάντα μετὸ κακὸ πού τοῦκαμε τὸ ἄπονο, κακὸ παιδί...

Η ΔΟΥΛΕΙΑ

Σωστή λιτανεία είναι ή δουλειά για τὸ φιλόπονο ἐργάτη ! Πρὶν προφθάσει νὰ χαράξῃ ἡ αὐγή, αὐτὴ πρώτη-πρῶτη φωνάζει τὸν ἐργάτη στὴ δουλειά !

Δὲν προφταίνει νάβγῃ ἡ χαρούμενη αὐγοῦλα, οὔτε τ' ἄστρα ἀπ' τὸν οὐρανὸ νὰ σβύσουν καὶ νά, ὁ ἐργάτης στὴ δουλειά, νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι ἀκόμα σὰν εἶναι !

Ὁ λογισμὸς του γυρνάει στῆς νύχτας τῆ σιγῆ, καὶ μέσα ἀπ' τὸ βαθύ του ὕπνο οἱ φροντίδες του ξεπετιοῦνται, σὰν τὰ ἄγρια νυχτοπούλια ποὺ πέρα δῶθε τριγυρίζουν ν' ἀγναντέψουν λίγο φῶς νὰ παρηγορηθοῦν !

Δὲν εἶναι τ' ἀγκάθι στὴν ψυχὴ τοῦ ἐργάτη τὰ πλούτη τῶν ἄλλων. Εἶναι ὁ ζῆλος γιὰ τὴ δουλειά, ἡ κληρονομιά τῶν γονιῶν του γιὰ τὴ δουλειά, τὸ ξυπνητῆρι τῶν κόπων του ποὺ με ἄφθοно ἰδρώτα ποτίζει τὴ σκληρὴ ἀλλὰ τίμια δουλειά του !

Πάντα πρόθυμος, πάντα τὸ «ναί» εἶναι οἱ καρποὶ τῆς σκληρῆς του δουλειᾶς !

Κυψέλη εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἐργάτη !

Δὲν προφταίνει καλὰ-καλὰ νὰ ρίξῃ ὁ ἥλιος τὶς χρυσῆς ἀχτίνες του στὶς βουνοκορφές καὶ στὶς καταπράσινες φυλωσιές, αὐτὸς σκυμμένος στὴ δουλειά σιγοτραγουδάει με ρυθμὸ ἥσυχο καὶ μαλακὸ γιὰ ν' ἀλαφρύνῃ τὸ χέρι του ἀπ' τὸ βάρος τῆς δουλειᾶς του καὶ ξεκουράσει ἔτσι τὸ κορμὶ του ἀπ' τὸ βαρὺ του ἐπάγγελμα.

—Γιὰ ποιὸ λόγο τάχα νὰ κάνῃς τόσο κόπο ; Ρώτησε μιὰ μέρα ὁ Ἄνδρέας τὸν πατέρα του, ποὺ τὸν πῆρε κοντά του στὴ δουλειά ἀπ' τὸ πρωῖ.

—Γιατὶ ἀγαπάω ἀπὸ μικρὸς τὴ δουλειά. Εἶναι τιμὴ στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἰδρώνει, παιδί μου, νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του καὶ ντροπὴ καὶ περιφρόνησι σὲ κείνους ποὺ περιμένουν ἀπ' τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς δώσουν !

Κυψέλη εἶναι τὸ σπῖτι τοῦ ἐργάτη ποὺ γυρίζει τὸ βράδυ, γιατί ἡ δουλειά ντροπὴ δὲν ἔχει καὶ χαρᾶς τον ποὺ τὴν ἔχει. Δὲν εἶναι μόνο οἱ ἄνθρωποι ποὺ δουλεύουν παιδί μου καὶ ποὺ ἔχουν τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι καὶ πολλὰ ζῶα καὶ πουλιὰ.

ἀκόμα. Ἡ μέλισσα ἡ ἐργατική πού με τὴ σκέψι τριγυρνάει λουλοῦδι σὲ λουλοῦδι καὶ θησαυρίζει κάθε μέρα καὶ ἄλλους ὠφελεῖ.

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πού δουλεύει ὠφελεῖ καὶ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς ἄλλους.

Ὅμως ὑπάρχουν κακοὶ ἄνθρωποι ὅπως κι' ἄμυαλα ζῶα πού χαζεύουν μέσα σὲ τρελλὴ ζωὴ καὶ δὲν ὠφελοῦν οὔτε τοὺς ἑαυτοὺς των οὔτε τοὺς ἄλλους.

Ἔχει καμάρι καὶ περηφάνεια ὁ ἄνθρωπος πού γυρίζει ἀπ' τὸ κάματο τῆς δουλειᾶς του τὸ βράδυ.

Παιδί μου ἅμα ρίξης μιὰ ματιὰ στὴ ζωὴ θὰ ἴδῃς ὅτι στὰ ροζασμένα χέρια μας καὶ στὴ δουλειὰ μας στηρίζεται ἡ εὐτυχία, ὁ πολιτισμός.

Η ΑΝΟΙΞΗ ΚΑΙ Τ' ΑΣΤΕΙΟ ΤΗΣ

"Εφθασε ή άνοιξη! 'Η χαρά μας είναι μεγάλη γιατί ή φύσι δλόκληρη άνθίζει άπ' άκρη σ' άκρη! Τώρα πιά δέν ύπάρχουν γυμνά δέντρα κι' ή τριανταφυλιά άρχίζει νά καμαρώνη!

Φέτος ό χειμώνας άρχισε πολύ νωρίς και χαιρόμαστε γιαυτό, γιατί ή άνοιξη ήρθε νωρίτερα άπ' άλλοτε! Πολύ δε περισσότερο τά ώραϊτα μας δέντρα πούναι σκορπισμένα στους δρόμους και τούς κήπους μας και μäs δείχνουν τά στολίδια τους. Τους τά χαρίζει ή φύσις χωρίς νά φροντίζουν μόνα τους για τίποτα.

Μά άξαφνα του Εύαγγελισμού ξημερωθήκαμε με τσουχτερό κρύο που τά καυμένα τά δεντράκια στής πρωϊνής νύχτας την ψυχράδα έγειραν μαζεμένα με τά κλαράκια τους προς τά κάτω. "Εγιναν άγνωρίστα άφοϋ πρωήτερα ήσαν πραγματικά καλλιτεχνήματα!

Ξαφνικά κατσούφιασαν οι άνθρωποι και ξεχάστηκαν οι χαρές και τά γέλια των χαρούμενων παιδιών που κάτω άπ' την εύωδιά τους έπαιζαν.

Θεέ μου! Τι λύπη και τι μελαγχολία! Είπε με παράπονο ή τριανταφυλλιά. 'Η παπαρούνα όμως που σαν άνεμόμυλος αλλάζει γνώμες, θέλησε νά κάμη τό παλληκάρι και άρχισε νά ξεντώνεται σιγά, σιγά τά ρουχα της με γκρίνια και θυμό που οι άλλοι δέν την ακολουθούσαν.

—Γιά δές τί ώραϊτα που είμαι με τό... κόκκινο φουστάνι μου...

—Πολύ άμορφη της είπαν τά άλλα λουλούδια είσαι, άλλα πολύ γρήγορα θά... κόψης καρφιά!

—Τί ώραϊτα που είμαι στολισμένη!... Μονάχα έγώ τριγύρω μου είμαι τόσο ώραϊα! συνέχισε ή παπαρούνα με τό κούφιο της κεφάλι.

Και τί ώραϊα όμως... που σε μιá νύχτα μεταμορφώθηκε σαν μαδημένη άλεπού! 'Ενώ πριν σε μάγευε με τά στολίδια της, τώρα σε πάγωνε!

'Εκείνο τό πρωϊ σηκώθηκε ή μητέρα μου, πρωϊ πρωϊ, άπ' τά ξημερώματα, για νά μ' έτοιμάση για τη γιορτή τη μεγάλη που μäs είπε ό δάσκαλος νάμιαστε στολισμένοι γιατί είναι δύο γιορτές μαζί. 'Η θρησκευτική που γιορτάζουμε τον «Εύαγγελι-

σμοῦ τῆς Θεοτόκου» καί ἡ Ἐθνική πού σάν τήν ἡμέρα αὐτή ἐλευθερωθήκαμε.

Μέ ἐτοίμασε ἡ μητέρα μου μέ τὰ γιορτινά στολίδια ! Μέ τὸ γνωστό χρώμα τοῦ Ἐθνικοῦ φορέματος μπλέ καί ἄσπρο ποῦναι ταπεινὸ σάν τὶς ἀθῶες παιδικές ψυχούλες.

Ἡ ὥρα ἐπλησίασε !... Ἡ αὐλή τοῦ σχολείου μας εἶναι γεμάτη ἀπὸ μαθητοῦδια καί μέσα στὴ μέση ὁ παράξενος μέ τὴ καθημερινή του γκρίνια. Ἐπιστάτης μας μᾶς μαζεῦει γιὰ τὴ μεγάλη σχολικὴ γιορτὴ.

Ἀπότομη σιωπὴ !... Νεκρικὴ σιγὴ !...

Ἀκοῦμε προσεχτικὰ τὸ δάσκαλό μας μέ τὴ γλυκεῖα καί ἤρεμη φωνή του... Πότε, πότε τὸν διακόπτει ὁ γκρινιάρης Ἐπιστάτης μας γιὰ νὰ τοῦ κἀνὴ κανένα παράπονο γιὰ τὶς φωνές μας καί τὰ τρελλὰ πηδήματά μας. Ὁ δάσκαλός μας ὅμως σοφὰ σκεφτότανε καί τὰ καλὰ μας καί τὰ κακὰ μας.

Ἄ ! Μέ μιᾶς ζέστανε ὁ καιρός... Μέριασαν τὰ γκρίζα σύννεφα κι' ἡ Φύση χαρούμενη καί γελαστὴ μᾶς φώναξε :

— Τώρα σᾶς φεύγουνε καί σᾶς τὰ νεῦρα σας...

Δὲν εἶπε κανεὶς μιλιὰ !...

Γελάσαμε χαρούμενοι γιὰ τὸ ἀστεῖο τῆς ἀνοιξῆς πού κι' ἡ ἴδια δὲν εἶχε κουράγιο νὰ μιλήσῃ καί νὰ γελάσῃ μ' αὐτό...

Πού ἂν ἐξακολουθοῦσε... θᾶρχιζαν οἱ καμινάδες νὰ καπνίζουν κι' οἱ καστανάδες θὰ ξανάπιαναν τὶς γωνιές τοῦ δρόμου... κ' οἱ κινητὲς θερμάστρες θὰ μᾶς ζέσταιναν στὸ πρῶινό μας μάθημα...

Οἱ ἄνθρωποι παρηγορήθηκαν καί σιγά-σιγά ἀναθαρρεύτηκαν μέ τὶς ἐλπίδες τοῦ Ἥλιου... πῶς τὰ γηρατειὰ τοῦ Χειμῶνα δὲν ἔχουν ποιά θέσι ἐκεῖ πού ἔχει τὴ θέσι τῆς ἡ Ἄνοιξη...

ΜΕ ΤΗ ΘΕΛΗΣΗ ΤΟΥ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΗ ΖΩΗ

Είχε σουρουπώσει κι' άναβαν ιά φώτα ένα Άπριλιάτικο βραδυό. Μέσα στο σπίτι στ' άπάνω μέρος του τραπεζιού, που ετοίμαζαν για νά φάνε, καθόταν ό παππούς.

Κράταγε άνοιχτή την Έφημερίδα και με τά γυαλιά στά γέρικα μάτια του, γεμάτα άγωνία, διάβαζε. Δέν είχαν καθίσει οί άλλοι στο τραπέζι. Μονάχα ό Άλέκος είχε πάρει σοβαρό ύφος από την πείνα και στριφογύριζε, όλο στριφογύριζε τή καρέκλα του.

Ό παππούς, ένας άνθρωπος μελαχροινός, μέ ψαρά γένεια και τό έγγόني του ό Άλέκος.

Άπ' την κουβέντα που έκανε ό παππούς στον Άλέκο καταλάβαινε κανείς πόσο τον άγαπούσε.

Ό παππούς διάβαζε δυνατά. Τσιμουδιά άλλη δέν άκουγόταν.

—Έλα Άλέκο! Άίντε! Και μέ πολύ χαρά του διάβαζε ό γέρο—παππούς μιá άγγελία άπ' την έφημερίδα.

Κάποιος έμπορος πλούσιος πολύ, ζητούσε ένα παιδάκι ως 12 χρονών να του πηγαίη τά γράμματα στο ταχυδρομείο. Δηλαδή την έμπορική άλληλογραφία του και μερικά δέματα.

—Άκου παιδί μου, έγγονά μου. Είσαι όρφανό, πάμπτωχο. Έγώ δέν μπορώ. Είμαι 80 χρονών. Αύριο ζω ή πεθαίνω. Τι θ' άπογίηης; Ό Γιατρός μου είπε να μη δουλεύω. Να πάρης την άγγελία αύτή και να πäs στον έμπορο που ζητάει παιδί σαν και σένα να πιάσης δουλειά να βγάλης τό ψωμί σου. Έλα κι' αύριο να πäs.

Ό Άλέκος πήδησε από χαρά. Ό παππούς έβλεπε τό πρόσωπο του παιδιού που έλαμπε από χαρά και που είχε μεγάλη τόλμη για τή δουλειά και είπε με τό νοϋ του. Αυτό τό παιδί θά προκόψη.

Σταυροκοπήθηκε μπροστά στο εικόνισμα Θεέ μου δώσε φώτιση στον πλούσιο έμπορο να τό κρατήση τό παιδί και για μένα έχει ό Θεός.

Τό πρωτ' βρέθηκε ό Άλέκος στο έμπορικό.

—Καλημέρα κύριε...

—Τι ζητάς;

—Είδα κύριε στην έφημερίδα νά ζητᾶς ἕνα παιδί γιά τή δουλειά σου.

—Ναί. Ἐσὺ ὅμως εἶσαι μικρός, ἀδύνατος καί πηγαίνεις στό Σχολεῖο.

—Ἄχι, Κύριε. Εἶμαι πολὺ γερός.

—Γιὰ στάσου βρὲ παιδί μου. Πηγαίνεις στό Σχολεῖο;

—Κύριε τὴν ἡμέρα θά δουλεύω σὲ σᾶς καί τὸ βράδυ θά πηγαίνω στό Σχολεῖο. Εἶπε τὸ παιδί.

—Φέρε τὸν παπποῦ σου.

Ἐκεῖ πού τοῦλεγε αὐτὰ γύρισε καί τοῦ εἶπε:

—Ἡ καρδιά τοῦ παπποῦ μου εἶναι μαύρη. Ἀπὸ μένα περιμένει νά ζήση. Κανένας δὲν μᾶς βοηθάει καί... προχωρώντας ἄρπαξε ἕνα δέμα γιά τὸ ταχυδρομεῖο.

—Ἐφτασα σὲ πέντε λεπτά, εἶπε καί χάθηκε...

Σὲ λίγο γύρισε ὀλόχαρο. Δὲν εἶχε προφθάσει νά πιῇ τὸν καφέ του ὁ κύριος καί ὁ Ἄλέκος εἶχε ξανάθει.

Ἐ! Δουλεутή... Ἐ! Παλληκάρι... Καί στό σπίτι σου δὲν ξέρουν τίποτα;

—Ἄχι, ὁ παπποῦς μ' ἔστειλε νά ρωτήσω γιά δουλειά.

—Ἄντε! Ἡ δουλειά αὐτὴ εἶναι γιά σένα!

Ὁ κύριος μπῆκε στό γραφεῖο, πού ἦταν στὴ τζαμαρία, στό βάθος τοῦ μαγαζιοῦ. Πῆρε ἕνα χαρτί κάτι ἔγραψε καί τὸ διπλωσε. Ἐπειτα τὸ ἔδωσε στὸν Ἄλέκο.

—Πήγαινε, τοῦ εἶπε, στὸν παπποῦ σου καί γρήγορα στό δρόμο.

Ὁ Ἄλέκος κατακόκκινος ἔτρεχε νά φθάσῃ γρήγορα στό σπίτι.

Πολλοὶ γύριζαν στό δρόμο καί τὸν κύτταζαν.

Ἐνα δάκρυ κύλισε στὴν ἄκρη τῶν ματιῶν τοῦ γέροντα παπποῦ καθὼς διάβασε τὸ σημείωμα.

—«Ἀπὸ σήμερα ὁ Ἄλέκος θά μείνῃ μαζί μου. Εἶναι ἔξυπνο, πρόθυμο καί ἐργατικό, θά τὸν κρατήσω στό μαγαζί μου καί θά τὸν σπουδάσω. Γιὰ σένα καί τ' ἀδελφάκια του μὴν ἀνησυχεῖς».

Τὰ ζαρωμένα χέρια τοῦ παπποῦ ἔσφιγγαν τὸν Ἄλέκο στὴν ἀγκαλιά του καί τὸ μανδῆλι ἔπινε τὰ δάκρυα πού ἔτρεχαν ἀπὸ χαρά.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
*Ανάσταση στό χωριό	3
Τό ξενητεμένο Ναυτόπουλο	5
*Ό *Υμνος του *Ηλιου	7
*Η *Ελεημοσύνη	»
*Ό Τρυγητός	11
*Η Πατρίδα μας	13
*Η Θάλασσα	14
*Η Δύναμις τής προσευχής	15
*Ό Θέρος	17
Τό Τσοπανόπουλο	18
*Ό Χειμῶνας	19
Τό Μυρμήκι	21
Τό Πεῦκο και τὸ παράπονό του	22
*Η Σημαία	24
*Ό Τοτός κι' ἡ εὐτυχία του	25
*Η *Εληά λέει τὴν ἱστορία της	27
*Ό φιλόπρονος ἐργάτης	29
Τό εὐλογημένο πρόβατο	30
*Ό Κισσός και τὸ τρυγόνι	32
Τι λέει ὁ σκύλος γιὰ τὸν ἀφέντη του	34
Τὸ πατρικὸ σπίτι	36
Τὸ ἐργαστήρι του σιδηρουργοῦ	38
Τὸ μοιρολόγι του χελιδανοῦ	39
*Η δουλειά	41
*Η *Ανοιξη και τ' ἀστεία της	43
Μὲ τὴ θέλησί του κερδίζει τὴ ζωὴ	45

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΟ
7	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
8	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
9	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΚΤΩ
10	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑ
11	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑ
12	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟΝΤΑ
13	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
14	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
15	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
16	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
17	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
18	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
19	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
20	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
21	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
22	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
23	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
24	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
25	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
26	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
27	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
28	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
29	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
30	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
31	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
32	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
33	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
34	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
35	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
36	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
37	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
38	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
39	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
41	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
42	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
43	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
44	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
45	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
46	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
47	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
48	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
49	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
50	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
51	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
52	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
53	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
54	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
55	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
56	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
57	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
58	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
59	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
60	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
61	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
62	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
63	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
64	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
65	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
66	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
67	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
68	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
69	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
70	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
71	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
72	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
73	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
74	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
75	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
76	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
77	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
78	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
79	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
80	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
81	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
82	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
83	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
84	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
85	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
86	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
87	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
88	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
89	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
90	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
91	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
92	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
93	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
94	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ
95	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΩΝΤΑ
96	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ
97	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ
98	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑΝΤΑ
99	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΝΤΑ
100	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΔΕΚΑΝΤΑ